Seksueel grensoverschrijdend gedrag tegenover personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen

Dr. Elien Jans, KU Leuven

Promotor: Professor Dr. Johan Vansintejan, Vrije Universiteit Brussel

Masterproef Huisartsgeneeskunde
2017-2019

Deze masterproef is een examendocument dat niet werd gecorrigeerd voor eventueel vastgestelde fouten. Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van zowel de promotor(en) als de auteur(s) is overnemen, kopiëren, gebruiken of realiseren van deze uitgave of gedeelten ervan verboden. Voor aanvragen tot of informatie i.v.m. het overnemen en/of gebruik en/of realisatie van gedeelten uit deze publicatie, wendt u tot de universiteit waaraan de auteur is ingeschreven.

Voorafgaande schriftelijke toestemming van de promotor(en) is eveneens vereist voor het aanwenden van de in dit afstudeerwerk beschreven (originele) methoden, producten, schakelingen en programma's voor industrieel of commercieel nut en voor de inzending van deze publicatie ter deelname aan wetenschappelijke prijzen of wedstrijden.

Abstract

Seksueel grensoverschrijdend gedrag tegenover personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen

HAIO: Dr. Elien Jans. Promotor: Professor Dr. Johan Vansintejan. Praktijkopleider: Dr. Tom Van de Genachte

Context

In deze masterproef werd seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) van gedetineerden naar personeelseden in de Vlaamse gevangenissen onderzocht. Recent werd in verschillende sectoren veel aandacht gegeven aan SGG, alsook op sociale media onder de naam #MeToo. Dit onderwerp bleek maatschappelijk relevant en nog onvoldoende onderzocht.

Onderzoeksvragen

(1) Wat was de prevalentie en frequentie van SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen de afgelopen 5 jaar? **(2)** Wat was de relatie tussen sociodemografische factoren en SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen? **(3)** Wat waren de ervaringen van slachtoffers van dit SGG? Welke impact hadden de ervaren feiten voor de slachtoffers? Hoe gingen de slachtoffers om met de feiten? Welke waren mogelijke motieven voor het stellen van SGG? Welke noden hadden de slachtoffers voor verwerking van de ervaren feiten? **(4)** Hoe zou volgens de personeelsleden, de prevalentie van SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen, beïnvloed kunnen worden?

Methode

Voorafgaand aan dit onderzoek werd een literatuurstudie verricht op basis waarvan een vragenlijst werd opgesteld om personeelsleden van gevangenissen te bevragen. Op basis van de vragenlijst werd een voornamelijk kwantitatief onderzoek uitgevoerd van beschrijvende en exploratieve aard. Het vond plaats in 8 Vlaamse gevangenissen: Ieper, Gent, Brugge, Merksplas, Turnhout, Mechelen, Wortel en Beveren.

Resultaten

De steekproefpopulatie betrof 236 respondenten, tussen 19 en 64 jaar, waarvan 55% werkzaam in de bewakingsdienst en 40% in een andere dienst en waarvan 37% mannelijk en 63% vrouwelijk. De afgelopen 5 jaar ervaarde 50% een vorm van SGG; 37% van de respondenten ervaarde seksueel getinte opmerkingen, 36% werd nagefloten, 25% werd op een seksuele manier aangestaard of seksuele bewegingen werden naar hem/haar gemaakt of andere niet-verbale gedragingen werden ervaren, 12% werd ongewenst aangeraakt of vastgepakt, 7% werd gedwongen om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken en bij 1% werd er geprobeerd om geslachtsgemeenschap of anale seks met hem/haar te hebben. Niemand werd gedwongen om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan en ook niemand om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben. Respondenten die minder lang in een gevangenis werkten, vrouwelijke personeelsleden en personeelsleden met een jongere leeftijd waren vaker het slachtoffer van SGG. Bijna steeds werden mannen aangeduid als de plegers van SGG. De leeftijdscategorie waartoe de plegers van SGG het vaakst behoorden was tussen 26 en 45 jaar. Machogedrag werd het vaakst aangeduid als motief voor het stellen van SGG. De actie die het vaakst ondernomen werd was assertief zijn naar de pleger toe. De steun die slachtoffers ervaarden van hun omgeving was meestal afkomstig van collega's, andere werknemers of de werkgever. Voor de verwerking van de feiten had ongeveer de helft van de respondenten nood aan strafrechtelijke gevolgen voor de gedetineerden, erover kunnen praten en/of professionele hulp. Er had 38% nood aan algemene gevolgen voor de gedetineerden en 16% aan oprechte spijtbetuigingen. Een vierde had nood aan opleiding of ondersteuning om met SGG te kunnen omgaan. Om de prevalentie en frequentie van SGG te doen afnemen is er vooral nood aan betere instructies en communicatie naar gedetineerden, meer gevolgen voor degenen die SGG stellen en meer aandacht en bewustmaking rond het probleem.

Conclusie

SGG van gedetineerden naar personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen is wel degelijk prevalent. Er is nood aan bewustmaking, opleiding en ondersteuning van de personeelsleden. Ook zouden preventieve en/of repressieve maatregelen ten aanzien van gedetineerden kunnen worden overwogen. Om dit probleem en mogelijke oplossingen nog beter in kaart te brengen is er nood aan verder onderzoek.

Dankwoord

Deze masterproef kon slechts werkelijkheid worden door de bijdrage van vele personen en instellingen. Vooreerst wil ik mijn promotor Professor Dr. Johan Vansintejan bedanken voor de begeleiding en ondersteuning bij deze masterproef. Ten tweede wil ik mijn ouders en mijn familie bedanken voor de steun en hulp die zij boden en in het bijzonder mijn moeder, Professor Hilde Van Waelvelde. Ten derde wil ik graag de gevangenissen van Ieper, Gent, Brugge, Merksplas, Turnhout, Mechelen, Wortel, Beveren en hun directieleden bedanken voor hun inzet en medewerking bij de uitvoering van dit onderzoek. Uiteraard gaat mijn dank ook naar alle personeeleden van bovenstaande gevangenissen, die enthousiast en belangeloos, de vragenlijst van dit onderzoek hebben ingevuld. Ten slotte gaat een enorme appreciatie uit naar mijn praktijkopleider, Dr. Tom Van de Genachte, die mij ook voldoende tijd en ruimte bood om aan deze masterproef te werken.

Inhoudsopgave

Lijst met afkortingen **7**

1. Inleiding **8**

2. Oriënterend literatuuronderzoek **9**

2.1 SGG in de gevangenis **9**

2.2 Cijfergegevens SGG **9**

2.2.1 Algemene cijfers 9

2.2.2 SGG in een institutionele context 10

2.3 De Belgische gevangenissen **11**

3. Onderzoeksdesign **11**

3.1 Onderzoeksvragen **11**

3.2 Onderzoeksmethode **11**

3.3 Onderzoekseenheden **13**

3.4 Steekproeftrekking en dataverzamelingsmethode **13**

3.5 Data-analyse **15**

4. Resultaten **15**

4.1 Sociodemografische factoren van de respondenten **15**

4.2 Prevalentie en frequentie van SGG **16**

4.3 Kenmerken gevangenissen **18**

4.4 Sociodemografische factoren slachtoffers en relatie met de prevalentie van SGG **19**

4.4.1 Dienst 19

4.4.2 Dienstjaren 19

4.4.3 Geslacht 19

4.4.4 Leeftijd 20

4.4.5 Burgerlijke staat 20

4.4.6 Seksuele geaardheid 20

4.5 Kenmerken pleger **20**

4.6 Slachtofferervaringen **21**

4.6.1 Mate van ongewenstheid en ongepastheid van het gedrag 21

4.6.2 Impact 22

4.6.3 Omgang met de feiten 23

4.6.5 Mogelijke motieven plegers 26

4.6.6 Noden 27

4.7 Wat zou de prevalentie en frequentie van SGG kunnen doen afnemen? **28**

5. Discussie **29**

6. Conclusie **33**

7. Referenties **35**

8. Bijlagen **37**

8.1 BIJLAGE 1: GOEDGEKEURD PROTOCOL **37**

8.2 BIJLAGE 2: GUNSTIG ADVIES ETHISCH COMITE **42**

8.3 BIJLAGE 3: INFORMATIEFORMULIER 44
8.4 BIJLAGE 4: VRAGENLIJST 46

Lijst met afkortingen

SGG: Seksueel grensoverschrijdend gedrag

ICRH: International Centre for Reproductive Health (Internationaal Centrum voor Reproductieve Geneeskunde)

WHO: World Health Organization (Wereldgezondheidsorganisatie)

KU Leuven: Katholieke Universiteit Leuven

SES: Sexual Experience Survey (Bevraging grensoverschrijdende seksuele ervaringen)

SES-LFV: Sexual Eperience Survey Long Form Victimization (Uitgebreide versie van bevraging slachtofferschap grensoverschrijdende seksuele ervaringen)

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences (Statistisch computerprogramma voor sociale wetenschappen)

1. Inleiding

In deze masterproef werd seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) van gedetineerden naar personeelseden in de Vlaamse gevangenissen onderzocht. Recent werd in verschillende sectoren veel aandacht gegeven aan SGG, alsook op sociale media onder de naam #MeToo. Gezien dit onderwerp maatschappelijk relevant bleek en nog onvoldoende onderzocht werd, besloot ik dit probleem in kaart te brengen in de Vlaamse gevangenissen.

Ik koos dit onderwerp omdat ik als huisarts-in-opleiding veel belang hecht aan **seksuele gezondheid**. Ook ondervond ik regelmatig dat communiceren hieromtrent niet vanzelfsprekend is. Seksuele gezondheid werd door de WHO als volgt beschreven: "*Seksuele gezondheid vereist een positieve en respectvolle benadering van seksualiteit, vrij van dwang, discriminatie en geweld. Om tot seksuele gezondheid te komen en te handhaven moeten de seksuele rechten van alle mensen worden gerespecteerd en waargemaakt".*[1]

Zoals aangegeven werd in het Sexpert onderzoek van Buysse et al. is **SGG** zodoende een indicator voor seksuele gezondheid.[2] Het is wereldwijd een veel voorkomend probleem en kan zowel op korte als op lange termijn ernstige fysieke en/of mentale gevolgen hebben alsook een grote impact op individueel en interpersoonlijk functioneren. Maar wat is nu precies SGG?

Sensoa trachtte een definitie te geven aan SGG op de volgende manier. "Gedrag of toenaderingen die seksueel van aard zijn en de persoonlijke grenzen overschrijden; het is persoonlijk en alleen de persoon zelf kan uitmaken of het gedrag grensoverschrijdend is of niet; het gedrag overkomt iemand ongewild, onvrijwillig en er is geen wederzijdse toestemming. "Dit kan gaan over gebeurtenissen zonder of met fysiek contact en om directe of om media-gerelateerde ervaringen (bv. webcam).[2,3]

SGG van gedetineerden naar personeelseden toe in gevangenissen werd tot op heden nog niet onderzocht. Wel werd SGG onderzocht in sportverenigingen in Vlaanderen, bij verpleegkundigen in het Sint-Dimpna ziekenhuis, in het Belgische leger, in Vlaamse scholen, in jeugdbewegingen in Vlaanderen, in asielcentra in Europa, in woonzorgcentra in Vlaanderen, bij Vlaamse universiteitsstudenten, enz.[4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11] Er werd over het algemeen geconcludeerd tot een hoge prevalentie waarbij nood is aan preventieprogramma's en aan aandacht voor de impact die het heeft op de slachtoffers.

Dit onderzoek had verschillende doelstellingen. De doelstellingen waren analoog aan de onderzoeken naar SGG in het Belgische leger en in Vlaamse jeugdverenigingen, maar gezien de verschillende populaties lagen de klemtonen iets anders.[6, 8] Het voornaamste doel was om de **prevalentie en frequentie** van verschillende vormen van SGG in meerdere gevangenissen bij verschillende personeelsleden in kaart te brengen. Ook had dit onderzoek als doel om de relatie te analyseren tussen de prevalentie van slachtofferschap en **sociodemografische factoren** alsook kenmerken van de pleger. Bepaalde kenmerken van een gevangenis werden in 2^{e} instantie ook bekeken maar vanuit ethische overwegingen werd er niet teruggekoppeld welke feiten in welke gevangenis plaatsvonden. Vervolgens werden **slachtofferervaringen** in kaart worden gebracht. Er werd gevraagd naar de mate van ongewenstheid en ongepastheid, de impact die het gedrag had, hoe met de feiten werd omgegaan en wat mogelijke motieven waren tot het stellen van bepaalde vormen van SGG. Ook wilden we de **noden** van de personeelsleden in kaart brengen. Wat was belangrijk voor de verwerking van de ervaren feiten? Werd er ooit ondersteuning of werden er tips

gegeven? Was hier nood aan en wat zou ervoor kunnen zorgen dat dit gedrag minder voorkomt? Ten slotte was het doel om richting te kunnen geven aan wat er eventueel in de toekomst geïmplementeerd kan worden opdat de personeelseden binnen de Vlaamse gevangenissen zich voldoende opgeleid, begeleid en ondersteund voelen om met dit gedrag te kunnen omgaan. Idealiter boden er zich op basis hiervan ook oplossingen aan waardoor de prevalentie van SGG zou kunnen afnemen.

2. Oriënterend literatuuronderzoek

2.1 SGG in de gevangenis

Op Pubmed werd de literatuur bestudeerd met volgende MESH termen: ("Sexual harassment" OR "Sex offense") AND ("Prison" OR "Forensic science"). Een grote hoeveelheid (meer dan 10 000) artikels werd gevonden doch deze artikels hadden voornamelijk betrekking op volgende onderwerpen: (1) SGG van personeelsleden naar elkaar toe, van gedetineerden naar elkaar toe of van personeelsleden naar gedetineerden toe; (2) Behandeling van daders van SGG; (3) Ervaringen van SGG van gedetineerden zelf en hun seksuele gezondheid.

Literatuur betreffende SGG van gedetineerden naar personeelsleden toe in de gevangenissen was beperkt. Een artikel dat in 15 Braziliaanse gevangenissen bij 295 vrouwen ervaringen van geweld tijdens hun werk in de gevangenis bevraagde, besloot dat 28.4% ooit een gewelddadig feit ervaarde.[12] Van de personeelsleden die SGG rapporteerden in dit onderzoek, ervaarden 66.8% dit van een ander personeelslid. Deze bevinding maakte geen deel uit van het onderwerp van dit onderzoek.

Een systematische review over institutioneel geweld van Gadon et al. had het o.a. over seksueel geweld van gedetineerden naar personeelsleden.[13] Een beperkende factor hier was dat de review betrekking had op gewelddadige feiten in het algemeen en niet enkel op seksueel geweld. In de periode van 1993 tot 1999 ervaarden 15.6% van de bevraagde personeelsleden in gevangenissen in de Verenigde Staten een gewelddadig feit. [14]

2.2 Cijfergegevens SGG

2.2.1 Algemene cijfers

Op basis van de richting die de promotor van dit onderzoek aangaf werden opzoekingen gedaan in het tijdschrift voor seksuologie, op de website van Sensoa (Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid) en werd informatie ingewonnen bij een beleidsmedewerker preventie van SGG van Sensoa en bij het ICRH (International Centre for Reproductive Health, onderzoeksgroep binnen de Universiteit Gent).

Het Vlaams Sexpert onderzoek werd door Sensoa aangehaald om uitspraken te doen over feiten en cijfers betreffende SGG.[2] Dit onderzoek vormde een belangrijke leidraad om te bepalen hoe SGG best kon worden bevraagd (cfr. infra). De seksuele gezondheid bij 1825 Vlaamse mannen en vrouwen tussen 14 en 80 jaar werd in dit onderzoek beschreven aan de hand van indicatoren en de relatie tussen de belangrijkste biologische, psychologische, demografische en sociologische determinanten werd bestudeerd. Van de respondenten bleek 16.6% het slachtoffer te zijn geweest van SGG voor de leeftijd van 18 jaar en 8.1% na de leeftijd van 18 jaar. Zowel niet-fysieke vormen als fysieke vormen

van SGG werden bevraagd.

Opzoekingen in het Tijdschrift voor Seksuologie brachten 2 relevante artikels betreffende SGG naar voor. Door Kuyper et al. werden 1350 jongeren tussen 15 en 25 jaar bevraagd via vragenlijsten op een Nederlandse website. [15] 83.9% van de deelnemende vrouwen en 66.3% van de mannen gaven aan sinds hun veertiende verjaardag een vorm van SGG te hebben ondervonden. De Haas deed onderzoek naar SGG bij ruim 8000 Nederlandse mannen en vrouwen tussen 15 en 71 jaar.[16] Niet-fysiek SGG werd ooit ervaren door ongeveer 50% van de vrouwen en 30% van de mannen. Fysiek SGG werd ooit ervaren door 31% van de vrouwen en 11% van de mannen tussen 15 en 25 jaar en respectievelijk bij 42% en 13% tussen 25 en 71 jaar.

In de Limo Libis databank werd literatuur gezocht met de zoekterm “seksueel grensoverschrijdend gedrag”. Hierbij werden verschillende proefschriften van de KU Leuven weerhouden (cfr. infra). Ook hier werd verwezen naar de website van Sensoa. Een systematische review van Krahé et al. bestudeerde de prevalentie van seksuele agressie bij jongeren uit 27 landen van de Europese Unie.[17] 113 studies werden in de review opgenomen en een grote variatie aan resultaten werd bekomen. Cijfers bij vrouwen die ooit slachtoffer werden van seksueel geweld varieerde tussen 9 en 83% en bij mannen tussen 2 en 66%. De prevalentie in België, gebaseerd op studies van Bal et al., Chan et al. en Pieters et al., was eerder rond 10%.[18, 19, 20] In Nederland leken deze cijfers een stuk hoger te liggen, zoals reeds hierboven aangehaald in de studies van Kuyper et al. en De Haas.[15, 16] Dit verschil werd verklaard door het gebruik van verschillende instrumenten voor de bevraging van SGG. In Nederland werd ook seksueel aanstaren en werden ook seksueel getinte opmerkingen bevraagd, wat frequenter voorkomt. Ook verschillen in leeftijdsgroepen en steekproefomvang maakten het moeilijk om prevalentiecijfers tussen verschillende landen te vergelijken.

2.2.2 SGG in een institutionele context

In de database van proefschriften van de KU Leuven waren verschillende onderzoeken naar SGG in een andere institutionele context dan de gevangenis beschikbaar.

In Vlaamse woonzorgcentra (Van de Ploeg, 2017) gaf 95% van de 115 deelnemende zorgverleners aan ooit te maken gehad te hebben met een vorm (fysiek of niet-fysiek) van SGG van ouderen die zij verzorgden.[10] Bij Vlaamse universiteitsstudenten (Meys, 2018) gaf 66.7% van de 217 respondenten aan geconfronteerd geweest te zijn met onverwachte aanrakingen op intieme plaatsen.[11] In Vlaamse jeugdverenigingen (Van den Vreken, 2015) gaf 19.9% van de 93 respondenten aan ooit het slachtoffer te zijn geweest van een vorm (fysiek of niet-fysiek) van SGG.[8] De respondenten hadden een leeftijd tussen 14 en 44 jaar. In het Belgische leger (Allegaert 2016) had 49.4% van de 253 respondenten de afgelopen 5 jaar een vorm (fysiek of niet-fysiek) van SGG ervaren.[6] In Vlaamse scholen werd onderzoek gedaan naar SGG tussen zowel leerlingen onderling als tussen leerlingen en leerkrachten (Vallé 2016).[7] 22.2% van de 275 respondenten gaf aan al eens getuige geweest te zijn van SGG. In dit onderzoek werden vooral fysieke vormen van SGG bevraagd, enkel seksueel expliciete gesprekken werden bevraagd bij de niet-fysieke vormen van SGG. Zoals hierboven aangehaald werd, zijn prevalentiecijfers enorm afhankelijk van de instrumenten die worden gebruikt om SGG te bevragen.

Het ICRH verwees naar onderzoek van Keygnaert et al. betreffende seksueel en gendergerelateerd geweld in Europese asiel- en opvangcentra.[9] Van de 562 respondenten, die zowel bewoners als

hulpverleners waren, gaven 62 aan slachtoffer of getuige te zijn geweest van seksueel geweld. Hier werden seksuele intimidatie, misbruik, poging tot verkrachting, verkrachting en seksuele uitbuiting bevraagd.

2.3 De Belgische gevangenissen

Zoals in de doelstellingen van dit onderzoek beschreven, werd getracht de relatie tussen prevalentie van slachtofferschap en bepaalde kenmerken van gevangenissen te onderzoeken.

Feiten en cijfers over de Belgische gevangenissen werden verworven uit het jaarverslag 2017 van het directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen.[21] In België waren er in 2017 35 penitentiaire inrichtingen met in totaal 10 031 mannen en 440 vrouwen, goed voor 10 471 gevangenen in totaal. 3766 van hen waren beklaagden (verdachten in afwachting van een definitieve rechterlijke beslissing), 5837 veroordeelden (omwille van een strafbaar feit door de rechtbank een straf of maatregel opgelegd), 695 geïnterneerden (opgesloten op basis van een internering aanbevolen omwille van hun geestestoestand) en 173 werden beschreven onder de term 'andere' (vreemdelingen, voorlopige aanhouding, landlopers,…). Van de Belgische gevangenissen situeren zich 17 in Vlaanderen, 16 in Wallonië en 2 in Brussel. Dit zijn zowel gesloten, halfopen als open gevangenissen.

3. Onderzoeksdesign

3.1 Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen waar deze masterproef antwoord op wilde geven, waren de volgende:

1. Wat was de prevalentie en frequentie van SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen de afgelopen 5 jaar?
2. Wat was de relatie tussen sociodemografische factoren en SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen?
3. Wat waren de ervaringen van slachtoffers van dit SGG?
    - 3.1 Welke impact hadden de ervaren feiten voor de slachtoffers?
    - 3.2 Hoe gingen de slachtoffers om met de feiten?
    - 3.3 Welke waren mogelijke motieven voor het stellen van SGG?
    - 3.4 Welke noden hadden de slachtoffers voor verwerking van de ervaren feiten?
4. Hoe zou volgens de personeelsleden, de prevalentie van SGG van gedetineerden naar personeelsleden in Vlaamse gevangenissen, beïnvloed kunnen worden?

3.2 Onderzoeksmethode

Dit onderzoek betrof een kwantitatief onderzoek van beschrijvende en exploratieve aard. Deze keuze werd gemaakt om uitspraken te kunnen doen over prevalentie. Hiervoor diende een zo groot mogelijk aantal respondenten bereikt worden. Gezien de beperkingen van kwantitatief onderzoek werden af en toe ook open vragen gesteld.

Om een antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen werd een vragenlijst die zich in bijlage bevindt opgesteld.

In het eerste deel werden persoonlijke kenmerken bevraagd zoals geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, het aantal dienstjaren binnen de gevangenis en of de respondent werkte binnen de bewakingsdienst of binnen een andere dienst. Om anonimiteit te garanderen werd door de ethische commissie gevraagd om de respondenten hun specifieke functie in de gevangenis niet te bevragen.

In het tweede deel werden ervaringen van SGG van de personeelsleden in kaart gebracht. Het ging hierbij enkel over gedrag van gedetineerden naar hen toe. Er werd bevraagd welke vormen van SGG ze reeds ervaren hadden zoals: (1) Het ontvangen van seksueel getinte opmerkingen; (2) Nagefloten worden of op een seksuele manier aangestaard worden of andere niet-verbale gedragingen ervaren; (3) Ongewenste aanrakingen, dwang om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, dwang tot orale seks, tot uitvoeren of toestaan van manueel contact met de geslachtsdelen, poging tot verkrachting, verkrachting of dwang tot andere seksueel getinte zaken.

De 9 hierboven vermelde gedragingen werden voorgelegd aan de respondenten. De keuze van het SGG dat bevraagd werd was gebaseerd op de vragenlijsten van het Sexpert onderzoek, andere proefschriften van de KU Leuven betreffende SGG in woonzorgcentra, in jeugdverenigingen, in het leger. [2, 6, 8, 10] Er werd ook gebaseerd op vragenlijsten die in de Nederlandse studies werden gebruikt door De Haas en Kuyper et al. [15, 16] Deze laatste studies baseerden zich dan weer op de SES (Sexual Experience Survey). Deze vragenlijst werd reeds op velerlei gebied gebruikt voor het beoordelen van slachtofferschap en het plegen van ongewenste seksuele handelingen. De vragenlijst werd ontwikkeld in de jaren ’70 maar ondertussen reeds meermaals herzien. De versie waarop we voornamelijk beroep deden om onze vragenlijst op te stellen, is de SES-LFV (SES Long Form Victimization) van Koss et al. uit 2007.[22] De vragenlijst werd aangepast naar de context van de gevangenis. Zo werden antwoordmogelijkheden als “er werden naaktfoto’s gemaakt”, “het krijgen van seksueel getinte telefoongesprekken” e.d. weggelaten. Deze vragen waren niet van toepassing in de setting van dit onderzoek. In de SES-LFV werd gedrag bevraagd ervaren in de laatste 12 maanden, alsook gedrag ervaren sinds de leeftijd van 14 jaar. Gezien dit onderzoek graag de huidige situatie in de gevangenis wilde evalueren werden ervaringen van de laatste 5 jaar bevraagd.

Indien respondenten een bepaalde vorm van SGG ervaarden werd hen gevraagd om de bijkomende vragen die betrekking hadden op dat gedrag verder in te vullen. Er werd dan dieper ingegaan op o.a. de subjectieve beleving en de impact. Het is van belang, zoals aangehaald in het Sexpert onderzoek, om deze subjectieve beleving te bevragen naast bevragingen over de frequentie en kenmerken van de pleger.[2] Dit omdat het mogelijk is dat een respondent een bepaalde seksuele handeling meegemaakt heeft die volgens de ‘objectieve criteria’ als zeer ernstig kan beschouwd worden, maar die voor de respondent als minder ernstig wordt beschouwd en vice versa. De impact op volgende levensdomeinen werd bevraagd: (1) Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…); (2) Lichamelijk (fysieke klachten); (3) Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren,…); (4) Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…); (5) Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…); (6) Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…); (7) Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingstijl veranderen,…).

Ook de steun die men ervaarde na het SGG werd bevraagd omdat dit mede geassocieerd is met symptomen nadien.[2] Er werd zowel steun van collega’s, andere werknemers en de werkgever

bevraagd alsook steun van vrienden en familie. Uiteindelijk werd nog dieper ingegaan op mogelijke motieven van het gedrag en wat er ondernomen werd naar aanleiding van deze gedragingen. Hier lieten we ons leiden door de wet over seksuele intimidatie op het werk, die ook door Sensoa werd benadrukt.[23] Wegens de 'wet betreffende de bescherming tegen geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag op het werk' is iedere werkgever verplicht een vertrouwenspersoon (intern) of een preventieadviseur (extern) aan te stellen. Zij kunnen een klachtenprocedure opstarten en bemiddelen tussen slachtoffer en pleger. In tweede instantie kan het dossier worden overgemaakt aan de arbeidsinspectie en in derde instantie aan de arbeidsrechtbank of zelf de correctionele rechtbank, bijvoorbeeld in geval van aanranding. Er werd aan de respondenten gevraagd wat ze precies hadden ondernomen naar aanleiding van de gedragingen. Ze kregen de keuze uit volgende antwoordmogelijkheden: (1) Assertief geweest naar de pleger; (2) Erover gepraat met collega's/vrienden/familie; (3) Interne klachtenprocedure gestart; (4) Politionele klacht ingediend; (5) Professionele hulp gezocht; (6) Andere:… (zelf in te vullen). Ook bij mogelijke motieven voor het gedrag kregen de respondenten de keuze uit: (1) Woede en/of frustratie; (2) Gebrekkige of ambivalente communicatie; (3) Machogedrag; (4) Ongelijkwaardigheid; (5) Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning; (6) Psychische problemen; (7) Andere:… (zelf in te vullen).

In het laatste en derde deel van de vragenlijst werden huidige noden om met dit gedrag te kunnen omgaan bevraagd. Helpt het om spijtbetuigingen te krijgen van de gedetineerde(n), om erover te kunnen praten, om professionele ondersteuning te krijgen van bijvoorbeeld een arts of psycholoog of zijn gevolgen voor de gedetineerde(n) nodig om met SGG te kunnen omgaan? Er werd ook gevraagd of er in het kader van hun functie of opleiding aandacht werd besteed om met dit gedrag te kunnen omgaan. Ook werd gepeild naar meningen over preventiemogelijkheden. Moet er meer aandacht en bewustmaking rond komen? Betere instructies en communicatie naar gedetineerden? Of helpt het ook hier indien er meer gevolgen komen voor de gedetineerde(n)? Of moeten gedetineerden net meer vrijheid krijgen zoals ongestoord bezoek, uitgaansvergunning en penitentiair verlof opdat de frequentie van SGG zou afnemen?

3.3 Onderzoekseenheden

De onderzoekspopulatie betrof personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen. Omwille van praktische overwegingen werd gekozen om dit onderzoek niet in gevangenissen in Brussel of Wallonië uit te voeren. Zowel personeelsleden van de bewaking/techniek alsook van de directie, attaché, administratie, medische staf en psychsociale dienst werden in de onderzoekspopulatie opgenomen.

3.4 Steekproeftrekking en dataverzamelingsmethode

De verzameling van de data vond plaats tussen september 2019 en december 2019. Omwille van de gevoeligheid van het thema werd ervoor gekozen om een vragenlijst schriftelijk en anoniem te laten invullen. Vanuit de gevangenissen zelf werd aangegeven dat indien deze vragenlijst via de computer zou worden ingevuld er onvoldoende personeelsleden bereikt zouden worden. Zodoende werd ervoor gekozen om de vragenlijsten uit te printen en af te geven aan de personeelsleden. Nadien konden zij deze vragenlijst, in een gesloten omslag, in een doos deponeren. Deze doos werd na enkele dagen/weken opgehaald.

Met de opgestelde vragenlijst en het dossier van de ethische commissie werd aan FOD justitie gevraagd in welke Vlaamse gevangenissen (gesloten gevangenissen, exclusief psychiatrische afdelingen) het onderzoek zou kunnen doorgaan. Positief advies werd gegeven voor volgende gevangenissen: het penitentiair complex van Brugge, Gent, Hasselt, Ieper, Mechelen, Merksplas, Turnhout, Oudenaarde, Wortel. Telefonisch en via e-mail werd contact gezocht met de gevangenissen om te toetsen hoe de vragenlijst de personeelsleden kon bereiken. Ook het aantal vragenlijsten dat kon worden verdeeld werd telkens in overleg met de gevangenis bepaald. Uiteindelijk gaf de gevangenis van Hasselt aan niet te kunnen deelnemen aan het onderzoek en werd ook geen toestemming verkregen van de gevangenis van Oudenaarde. Uit de gevangenis van Beveren kwam een spontane reactie om een vragenlijst te mogen invullen. Dit resulteerde in 8 gevangenissen die meewerkten aan het onderzoek. Zoveel mogelijk personeelsleden binnen de gevangenissen, werden aangemoedigd om de vragenlijst in te vullen.

In het **penitentiair complex van** Brugge werden personeelsleden persoonlijk door de onderzoeker aangesproken tijdens het uitvoeren van hun werk met een korte uitleg en de vraag of zij de vragenlijst wilden invullen. Hier werden 81 vragenlijsten afgegeven en 38 werden ingevuld en in de doos gedeponeerd.

Vanuit de gevangenis van **Beveren** kreeg de onderzoeker zelf de vraag van een personeelslid om de vragenlijst in te vullen. In de gevangenis van **Gent** werden de vragenlijsten afgegeven aan de directie. Deze werden door hen ter beschikking gesteld voor het personeel en een korte introductietekst werd verspreid via e-mail. Hier werden 60 vragenlijsten afgegeven en 22 werden er ingevuld en in de doos gedeponeerd.

In de gevangenis van **Ieper** werden, onder begeleiding en aanmoediging van de directie, de personeelsleden tijdens het uitvoeren van hun werk aangesproken met een korte uitleg en de vraag of zij de vragenlijst wilden invullen. Hier werden 40 vragenlijsten verdeeld en 30 werden ingevuld en in de doos gedeponeerd.

In de gevangenis van **Mechelen** werden de vragenlijsten afgegeven aan de directie en aan het hoofd van de bewakingsdienst, hij stelde zich verantwoordelijk om het personeel aan te spreken en hen te vragen een vragenlijst in te vullen. Hier werden 42 vragenlijsten afgegeven en 3 vragenlijsten werden ingevuld en in de doos gedeponeerd.

In de gevangenis van **Merksplas** werd er voorafgaand aan het bezoek van de onderzoeker een introductietekst betreffende de vragenlijst verspreid naar de personeelsleden. Nadien werden personeelsleden persoonlijk door de onderzoeker aangesproken tijdens het uitvoeren van hun werk met een korte uitleg en de vraag of zij de vragenlijst wilden invullen. Hier werden 109 vragenlijsten verdeeld en 64 werden ingevuld en in de doos gedeponeerd.

In de gevangenis van **Turnhout** werden de vragenlijsten afgegeven aan een verantwoordelijke van een bepaalde dienst (bewaking, psychosociale dienst, medische staf,…) en aan hen werd persoonlijk een introductie gedaan betreffende de vragenlijst en de opdracht gegeven om collega's aan te sporen om dit in te vullen. Hier werden 70 vragenlijsten verdeeld en 34 werden ingevuld en in de doos gedeponeerd.

In de gevangenis van **Wortel** werden de vragenlijsten afgegeven aan de directie. Deze werden door hen ter beschikking gesteld voor het personeel en door hen werden de personeelsleden aangespoord die ze voldoende gemotiveerd achtten om hier aan deel te nemen. Een korte introductietekst werd ook verspreid via e-mail/intranet. Hier werden 60 vragenlijsten afgegeven en 22 werden ingevuld en in de doos gedeponeerd.

GEVANGENIS	AANTAL VRAGENLIJSTEN VERDEELD	AANTAL VRAGENLIJSTEN ONTVANGEN (N EN %)	RESPONS (%)	VRAGENLIJSTEN PERSOONLIJK DOOR DE ONDERZOEKER AFGEGEVEN
IEPER	40	30 12.7%	75.0%	Ja
GENT	60	22 9.3%	36.6%	Neen
BRUGGE	81	38 16.1%	46.9%	Ja
MERKSPLAS	109	64 27.1%	58.7%	Ja
TURNHOUT	70	34 14.4%	48.5%	Gedeeltelijk
MECHELEN	42	3 1.3%	7.14%	Neen
WORTEL	50	44 18.6%	88.0%	Neen
BEVEREN	1	1 0.4%	100.0%	Neen
TOTAAL	**453**	**236** **100.0%**	**52.1%**	

Tabel 1. Aantal verdeelde vragenlijsten, ontvangen, respons en wijze van afgifte van de vragenlijsten.

3.5 Data-analyse

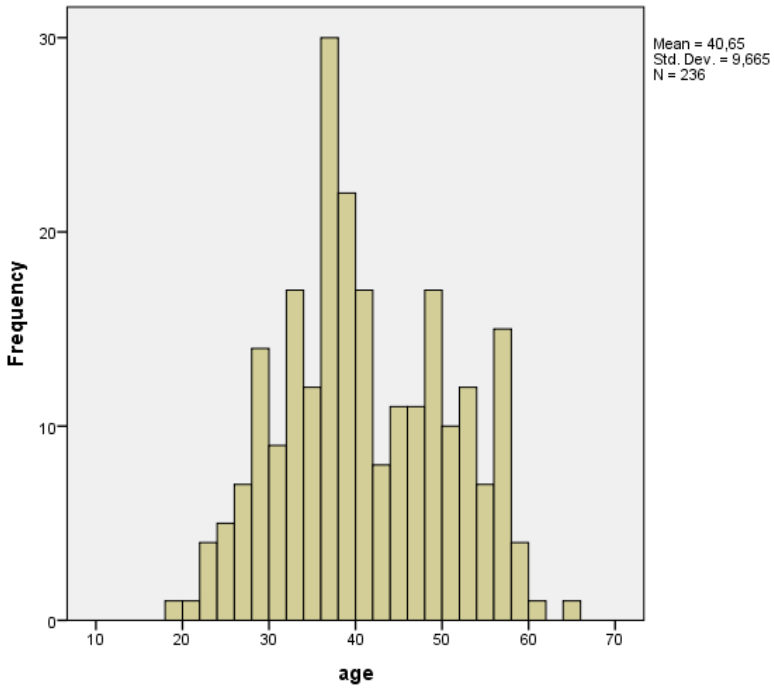
Data werden verwerkt via SPSS 24[24]. Mogelijke verbanden werden onderzocht via chi-kwadraat toets en mogelijke verschillen tussen groepen via Student's t-toets na onderzoek van normaliteit van de verdeling.

4. Resultaten

4.1 Sociodemografische factoren van de respondenten

De steekproefpopulatie betrof 236 respondenten uit 8 verschillende gevangenissen. Het aantal vragenlijsten dat werd bekomen per gevangenis werd hierboven weergegeven (tabel 1).

Van de respondenten waren 130 (55.1%) werkzaam in de bewakingsdienst en 94 (39.8%) werkzaam in een andere dienst dan de bewakingsdienst. Er waren 12 (5.1%) respondenten die geen antwoord gaven op de vraag in welke dienst ze werkzaam waren. Er waren 88 (37.3%) respondenten mannelijk en 148 (62.7%) vrouwelijk. De leeftijd van de respondenten varieerde tussen 19 en 64 jaar met een gemiddelde van 40.7 jaar oud (SD = 9.7). De verdeling van de leeftijd werd weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Frequentieanalyse van de leeftijd van de respondenten.

Het aantal dienstjaren in een gevangenis varieerde tussen 0.01 en 35 jaren met een gemiddelde van 11.1 dienstjaren (SD = 7.5). Het aantal dienstjaren in de huidige gevangenis varieerde tussen 0.01 en 32 jaren met een gemiddelde van 9 dienstjaren (SD = 6.7).

Er waren 29 (12.3%) respondenten alleenstaand, 83 (35.2%) in een relatie, 108 (45.8%) gehuwd, 13 (5.5%) gescheiden en 2 (0.8%) weduwnaar/weduwe. We kunnen deze groepen samenvattend onderverdelen in een groep zonder een relatie, namelijk 44 (18.6%) en een groep wel in een relatie, namelijk 191 (81.0%). Er was 1 respondent (0.4%) die geen antwoord gaf op deze vraag. Er waren 224 (94.9%) respondenten heteroseksueel, 6 (2.5%) homoseksueel en 6 (2.5%) biseksueel.

4.2 Prevalentie en frequentie van SGG

In de laatste 5 jaar werden volgende vormen van SGG, van gedetineerden, ervaren door personeelsleden. Er waren 88 (37.3%) respondenten die seksueel getinte opmerkingen ontvingen. Er waren 2 respondenten (0.8%) die geen antwoord gaven op deze vraag. Er waren 86 (36.4%) respondenten die nagefloten werden. Er was 1 respondent (0.4%) die geen antwoord gaf op deze vraag. Er waren 60 (25.4%) respondenten die op een seksuele manier werden aangestaard, naar wie seksuele bewegingen werden gemaakt of die andere niet-verbale gedragingen ervaarden. Er was 1 respondent (0.4%) die geen antwoord gaf op deze vraag. Er waren 28 respondenten (11.9%) die ongewenst aangeraakt of vastgepakt werden. Er waren 2 respondenten (0.8%) die geen antwoord gaven op deze vraag. Er waren 17 (7.2%) respondenten die gedwongen werden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken. Er waren 2 respondenten (0.8%) die geen antwoord gaven op deze vraag. Geen enkele respondent gaf aan om gedwongen te zijn geweest om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan. Er was 1 respondent (0.4%) die geen antwoord gaf op deze vraag. Er waren 3 respondenten (1.3%) waarbij er geprobeerd werd om geslachtsgemeenschap of anale seks met hem/haar te hebben. Er was 1 respondent (0.4%) die geen

antwoord gaf op deze vraag. Geen enkele respondent gaf aan gedwongen te zijn geweest om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben tegen zijn/haar wil. Er waren 2 respondenten (0.8%) die geen antwoord gaven op deze vraag. Ook gaf niemand nog iets anders van seksuele aard aan waartoe hij/zij gedwongen werd. Er was 1 respondent (0.4%) die geen antwoord gaf op deze vraag. Er waren 110 (46.6%) respondenten die nooit een vorm van SGG ervaarden. Er waren in totaal 119 (50.4%) respondenten die de afgelopen 5 jaar één of meerdere vormen van SGG ervaarden. De vormen van SGG die niemand ervaarde, werden vanzelfsprekend in verdere analysen van dit onderzoek niet meer aangehaald. Hoe vaak de respondenten dit gedrag ervaarden de afgelopen 5 jaar werd samen met de prevalentie weergegeven in onderstaande tabel.

VORM VAN SGG	PREVALENTIE (N EN %)		FREQUENTIE (N EN %)							
		Totaal	**1x**	**< 1x/jaar**	**1x/jaar**	**1x/maand**	**1x/week**	**> 1x/week**	**Elke dag**	**Totaal**
OPMERKINGEN	88 37.3%	236 100.0%	5 5.7%	8 9.1%	22 25.0%	29 33.0%	12 13.6%	9 10.2%	3 3.4%	88 100%
NAFLUITEN	86 36.4%	236 100.0%	9 10.5%	12 14.0%	24 27.9%	31 36.0%	7 8.1%	3 3.5%	0	86 100%
NIET-VERBALE GEDRAGINGEN	60 25.4%	236 100.0%	5 8.3%	10 16.7%	17 28.3%	18 30.0%	4 6.7%	5 8.3%	1 1.7%	60 100%
AANRAKINGEN	28 11.9%	236 100.0%	8 28.6%	5 17.9%	10 35.7%	3 10.7%	2 7.1%	0	0	28 100%
KIJKEN NAAR BEELDEN OF HANDELINGEN	17 7.2%	236 100.0%	3 17.6%	1 5.9%	2 11.8%	9 52.9%	1 5.9%	1 5.9%	0	17 100%
SEKSUELE HANDELINGEN	0	236 100.0%	0	0	0	0	0	0	0	0 100%
POGING TOT VERKRACHTING	3 1.3%	236 100.0%	2 66.7%	1 33.3%	0	0	0	0	0	3 100%
VERKRACHTING	0	236 100.0%	0	0	0	0	0	0	0	0 100%
ANDERE	0	236 100.0%	0	0	0	0	0	0	0	0 100%

Tabel 2. Prevalentie en frequentie van slachtofferschap per vorm van SGG.

De prevalentie van SGG werd ook geanalyseerd per gevangenis. In onderstaande tabel werd weergegeven hoeveel respondenten wel en niet een vorm van SGG ervaarden.

GEVANGENIS	SLACHTOFFER SGG (N EN %)	GEEN SLACHTOFFER SGG (N EN %)	TOTAAL (N EN %)
IEPER	17 56.6%	13 43.3%	30 100.0%
GENT	12 57.1%	9 42.9%	21 100.0%
BRUGGE	14 37.8%	23 62.2%	37 100.0%
MERKSPLAS	35 55.6%	28 44.4%	63 100.0%
TURNHOUT	13 41.9%	18 58.1%	31 100.0%
MECHELEN	1 50.0%	1 50.0%	2 100.0%
WORTEL	26 59.1%	18 40.9%	44 100.0%
BEVEREN	1 100.0%	0	1 100.0%

Tabel 3. Prevalentie van SGG per gevangenis.

De relatie tussen het ervaren van SGG en de gevangenis bleek uit de Pearson chi-kwadraat toets (χ^2 = 6.85, df = 1, p = 0.445) niet statistisch significant.

4.3 Kenmerken gevangenissen

Gezien de bovenstaande relatie niet significant bleek was het niet mogelijk om bepaalde kenmerken van gevangenissen in relatie te brengen met het voorkomen van SGG. Enkele kenmerken, die mogelijk toch relevant zijn voor de lezer van dit onderzoek, werden in kaart gebracht in onderstaande tabel. Deze gegevens waren afkomstig van het jaarverslag 2017 van het directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen.[21]

GEVANGENIS	GESLACHT GEDETINEERDEN		BEVOLKING		GEMIDDELDE DAGELIJKSE BEVOLKING PER PRIORITAIRE WETTELIJKE TOESTAND			PERSONEEL
	Aantal mannen (N)	**Aantal vrouwen (N)**	**Gemiddelde capaciteit (N)**	**Gemiddelde bevolking (N) en over-bevolkings-graad (%)**	**Veroor-deelden (N en %)**	**Beklaagden (N en %)**	**Geïnter-neerden (N en %)**	**Voltijdse equivalen-ten (N)**
IEPER	106	0	67	106 58%	20.3 19.1%	84.6 79.8%	0	87
GENT	351.1	38.8	299	390 30%	123.3 31.6%	219.9 56.4%	37.9 9.7%	219.6
BRUGGE	586.7	105.5	602	692.2 15%	360.3 52%	289.9 41.9%	22.9 3.3%	622.2
MERKSPLAS	426.1	0	430	426.1 - 1%	237 55.6%	6.1 1.4%	174.3 40.9%	406.0
TURNHOUT	287.1	0	269	287.1 7%	102 35.5%	113.6 39.6%	70.5 246%	175.7
MECHELEN	115.6	0	84	115.6 38%	27.5 23.8%	87.1 75.4%	0	93.7
WORTEL	293.9	295	301	293.9 - 2%	283.2 96.3%	5.1 1.8%	0	171.41
BEVEREN	293.8	0	312	293.8 -6%	270.5 92.1%	15.5 5.3%	0.5 0.2%	220.4

Tabel 4. Kenmerken van de verschillende gevangenissen.

Het percentage personeelsleden dat toe de bewaking/techniek behoort ligt rond 85% (varieert in deze gevangenissen tussen 79.3% en 87.0%).

4.4 Sociodemografische factoren slachtoffers en relatie met de prevalentie van SGG

4.4.1 Dienst

Er waren 61 (53.0%) van de 115 slachtoffers die op deze vraag antwoord gaven werkzaam in de bewakingsdienst en 54 (47.0%) in een andere dienst dan de bewakingsdienst. Van alle respondenten werkzaam in de bewakingsdienst (N = 124) werden 49.2% het slachtoffer van een vorm van SGG. Van alle respondenten werkzaam in een andere dienst (N = 94) werden 57.4% het slachtoffer van een vorm van SGG. De relatie tussen de dienst waar een respondent werkzaam was en het ervaren van SGG bleek niet statistisch significant uit de Pearson chi-kwadraat toets (χ^2 = 1.70, df = 1, p = 0.192).

4.4.2 Dienstjaren

Het aantal dienstjaren van de slachtoffers in **een** gevangenis varieerde tussen 0.01 en 28 jaren met een gemiddelde van 9.7 dienstjaren (SD = 5.7). Het aantal dienstjaren in de **huidige** gevangenis varieerde tussen 0.01 en 20 jaren met een gemiddelde van 7.6 dienstjaren (SD = 5.0). Diegene die geen slachtoffer werden van een vorm van SGG werkten gemiddeld langer in **een** gevangenis, namelijk 12.7 jaren (SD = 9.0). De Student's t-toets toonde aan dat dit verschil statistisch significant was (F = 24.09, df = 225, p = 0.002).

4.4.3 Geslacht

Er waren 229 respondenten die aangaven of ze ooit het slachtoffer werden van SGG. Van de slachtoffers (119) waren 17 mannelijk en 102 vrouwelijk. Van alle mannen (85) werd 20.0% ooit het slachtoffer van een vorm van SGG en van alle vrouwen (144) 70.8%. Uit de Pearson chi-kwadraat toets bleek de relatie tussen geslacht en het al dan niet ervaren van SGG statisch significant (χ^2 = 55.33, df = 1, p = 0.000). Vrouwelijke respondenten hadden vaker SGG ervaren dan mannelijke.

4.4.4 Leeftijd

De leeftijd van de slachtoffers (N = 119) varieerde tussen 22 en 64 jaar met een gemiddelde van 39.5 jaar (SD = 9.1). De leeftijd van de 110 respondenten die nooit SGG ervaarden was gemiddeld 42 jaar (SD = 10.4). De gemiddelde leeftijd van de slachtoffer groep was statistisch significant lager (Student's t-toets: F = 3.12, df = 227, p = 0.054).

4.4.5 Burgerlijke staat

Er waren 17 (14.3%) slachtoffers alleenstaand, 43 (36.1%) in een relatie, 50 (42.0%) gehuwd, 7 (5.9%) gescheiden en 1 (0.8%) weduwnaar/weduwe. We konden deze groepen nog onderverdelen in een groep zonder een relatie, namelijk 25 (21.0%) en een groep wel in een relatie, namelijk 93 (78.1%). Er was 1 respondent (0.8%) die geen antwoord gaf op deze vraag. Van de respondenten in een relatie (N = 187) werden 49.7% het slachtoffer van een vorm van SGG. Van de respondenten zonder een relatie (N = 41) werden 61.0% het slachtoffer van een vorm van SGG. De statistische significantie van het verband tussen burgerlijke staat en het ervaren van SGG werd onderzocht met de Pearson chi-kwadraat toets (χ^2 = 1.70, df = 1, p = 0.192). Deze relatie bleek niet statistisch significant.

4.4.6 Seksuele geaardheid

Er waren 111 (93.3%) slachtoffers heteroseksueel, 2 (1.7%) homoseksueel en 6 (5.0%) biseksueel. Van alle heteroseksuelen die respons gaven of ze SGG ervaarden de afgelopen 5 jaar (N = 218) zijn er dus 111 (51.0%) het slachtoffer geweest van SGG. Van alle homo- en biseksuelen (N = 11) zijn er 8 (72.7%) die het slachtoffer zijn geweest van SGG. De significantie hiervan werd onderzocht met de Pearson chi-kwadraat toets (χ^2 = 2.00, df = 1, p = 0.158) maar er kon geen statisch significante relatie worden aangetoond tussen ervaren van SGG en seksuele geaardheid.

4.5 Kenmerken pleger

Een respondent kon in de laatste 5 jaar vormen van SGG ervaren hebben, van zowel mannen als vrouwen en van gedetineerden uit verschillende leeftijdscategorieën.

De gedetineerden, die seksueel getinte opmerkingen maakten, waren bij 87 (98.9%) van de respondenten mannelijk en bij 3 (3.4%) van de gedetineerden vrouwelijk. Ze bevonden zich bij 47 (53.4%) respondenten in de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar, bij 78 (88.6%) tussen 26 en 45 jaar, bij 27 (30.7%) tussen 46 en 65 jaar en bij 7 (8.0%) ouder dan 65 jaar.

De gedetineerden, die nafloten, waren bij alle 86 respondenten mannelijk. Zij bevonden zich bij 50 (58.1%) respondenten in de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar, bij 72 (83.7%) tussen 26 en 45 jaar, bij 17 (19.8%) tussen 46 en 65 jaar en bij 2 (2.3%) ouder dan 65 jaar. Sommige respondenten vermeldden wel dat nagefloten worden hen vaak overkwam tijdens een wandeling of wanneer de

gedetineerden zich in groep verplaatsten. Zij waren dus niet altijd in staat om de gedetineerden die dit gedrag stelden te identificeren.

De gedetineerden, die op een seksuele manier aanstaarden of seksuele bewegingen maakten of andere niet-verbale gedragingen vertoonden, waren bij alle 60 respondenten mannelijk. Er was 1 respondent die dit gedrag ook van een vrouwelijke gedetineerde ervaarde. Zij bevonden zich bij 40 (66.7%) respondenten in de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar, bij 51 (85.0%) tussen 26 en 45 jaar, bij 17 (28.3%) tussen 46 en 65 jaar en bij 4 (6.7%) ouder dan 65 jaar.

De gedetineerden, die ongewenst aanraakten of vastpakten, waren bij 3 (17.6%) van de respondenten mannelijk en bij 1 (3.6%) vrouwelijk. Zij bevonden zich bij 10 (35.7%) respondenten in de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar, bij 19 (67.9%) tussen 26 en 45 jaar, bij 10 (35.7%) tussen 46 en 65 jaar en bij 2 (7.1%) ouder dan 65 jaar.

De gedetineerden, die dwongen om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, waren bij alle 17 respondenten mannelijk. Zij bevonden zich bij 10 (58.8%) respondenten in de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar, bij 13 (76.5%) tussen 26 en 45 jaar, bij 8 (47.1%) tussen 46 en 65 jaar en bij 2 (7.1%) ouder dan 65 jaar.

De gedetineerden, die probeerden om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben, waren bij alle 3 respondenten mannelijk. Zij bevonden zich bij 1 (33.3%) respondent in de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar, bij alle 3 tussen 26 en 45 jaar, bij 1 (33.3%) tussen 46 en 65 jaar en bij niemand ouder dan 65 jaar.

4.6 Slachtofferervaringen

4.6.1 Mate van ongewenstheid en ongepastheid van het gedrag

	MATE VAN ONGEWENSTHEID EN ONGEPASTHEID (N EN %)					
VORM VAN SGG	**Nooit ongewenst of ongepast**	**Meestal niet ongewenst of ongepast**	**Soms niet, soms wel ongewenst of ongepast**	**Meestal wel ongewenst of ongepast**	**Altijd ongewenst of ongepast**	**Totaal**
OPMERKINGEN	3 3.4%	19 21.6%	25 28.4%	12 13.6%	29 33.0%	88 100.0%
NAFLUITEN	9 10.5%	19 22.1%	11 12.8%	5 8.0%	39 45.3%	86 100.0%
NIET-VERBALE GEDRAGINGEN	2 3.3%	9 15.0%	11 18.3%	6 10.0%	32 53.3%	60 100.0%
AANRAKINGEN	0	1 3.6%	3 10.7%	1 3.6%	23 82.1%	28 100.0%
KIJKEN NAAR BEELDEN OF SEKSUELE HANDELINGEN	1 5.9%	0	2 11.8%	4 23.5%	10 58.8%	17 100.0%
POGING TOT VERKRACHTING	0	0	0	0	3 100.0%	3 100.0%

Tabel 5. Mate van ongewenstheid en aangepastheid per vorm van SGG

Seksueel getinte opmerkingen vonden 3 (3.4%) van de 88 respondenten *nooit* ongewenst/ongepast, 19 (21.6%) vonden dit *meestal niet* ongewenst/ongepast, 25 (28.4%) vonden dit *soms wel, soms niet* ongewenst/ongepast, 12 (13.6%) vonden dit *meestal wel* ongewenst/ongepast en 29 (33%) vonden dit *altijd* ongewenst/ongepast.

Het nagefloten worden vonden 9 (10.5%) van de 86 respondenten *nooit* ongewenst/ongepast, 19 (22.1%) vonden dit *meestal niet* ongewenst/ongepast, 11 (12.8%) vonden dit *soms wel, soms niet* ongewenst/ongepast, 5 (8.0%) vonden dit *meestal wel* ongewenst/ongepast en 39 (45.3%) vonden dit *altijd* ongewenst/ongepast.

Op een seksuele manier aangestaard worden, seksuele bewegingen die gemaakt worden of andere niet-verbale gedragingen ervaren vonden 2 (3.3%) van de 60 respondenten *nooit* ongewenst/ongepast, 9 (15.0%) vonden dit *meestal niet* ongewenst/ongepast, 11 (18.3%) vinden dit *soms wel, soms niet* ongewenst/ongepast, 6 (10.0%) vonden dit *meestal wel* ongewenst/ongepast en 32 (53.3%) vonden dit *altijd* ongewenst/ongepast.

Ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden vond niemand van de 28 respondenten *nooit* ongewenst/ongepast, 1 (3.6%) vond dit *meestal niet* ongewenst/ongepast, 3 (10.7%) vonden dit *soms wel, soms niet* ongewenst/ongepast, 1 (3.6%) vond dit *meestal wel* ongewenst/ongepast en 23 (82.1%) vonden dit *altijd* ongewenst/ongepast.

Gedwongen worden om naar seksueel handelingen of seksueel getinte beelden te kijken vond 1 (5.9%) van de 17 respondenten *nooit* ongewenst/ongepast, 2 (11.8%) vonden dit *soms wel, soms niet* ongewenst/ongepast, 4 (23.5%) vonden dit *meestal wel* ongewenst/ongepast en 10 (58.8%) vonden dit *altijd* ongewenst/ongepast.

Pogingen tot geslachtsgemeenschap of anale seks tegen de wil van het personeelslid vonden alle 3 (100%) de respondenten *altijd* ongewenst/ongepast. 2 respondenten (66.7%) werden hiertoe gedwongen door verbale manipulatie en bij 1 respondent (33.3%) werd er geweld gebruikt.

4.6.2 Impact

Op welke levensdomeinen deze vormen van SGG een impact hadden werd weergegeven in onderstaande tabel.

VORM VAN SGG	IMPACT (N EN %)							
	Geen	**Psychologisch Emotioneel**	**Lichamelijk**	**Professioneel**	**Relationeel**	**Familiaal**	**Sociaal**	**Praktisch**
OPMERKINGEN (N= 88)	69 78.4%	13 14.8%	1 1.1%	2 2.3%	1 1.1%	1 1.1%	2 2.3%	8 9.1%
NAFLUITEN (N=86)	76 88.4%	5 5.8%	0	0	0	0	0	5 5.8%
NIET-VERBALE GEDRAGINGEN (N=60)	43 71.7%	12 20.0%	1 1.7%	1 1.7%	1 1.7%	0	0	7 11.7%
AANRAKINGEN (N=28)	16 57.1%	9 32.1%	3 10.7%	3 10.7%	0	0	0	5 17.9%
KIJKEN NAAR BEELDEN OF HANDELINGEN (N=17)	17 100%	0	0	0	0	0	0	0
POGING TOT VERKRACHTING (N=3)	0	3 100%	0	0	1 33.3%	0	0	2 66.7%

Tabel 6. Impact van SGG.

4.6.3 Omgang met de feiten

Per vorm van SGG werd bevraagd of het slachtoffer iets ondernam naar aanleiding van deze gedragingen. Indien zij positief antwoord gaven, werd hen gevraagd wat ze precies ondernomen hadden. Dit werd weergegeven in onderstaande tabel.

VORM VAN SGG	IETS ONDER-NOMEN? (N EN %)	WAT ONDERNOMEN NA ERVAREN SGG? (N EN %)						
	Ja	**Assertief geweest**	**Gepraat**	**Gemeld bij werkgever**	**Interne klachten-procedure**	**Politionele klacht**	**Professioneleh ulp**	**Andere**
OPMERKINGEN(N= 88)	69 78.4%	61 69.3%	34 38.6%	22 25.0%	6 6.8%	1 1.1%	1 1.1%	2 2.3%
NAFLUITEN (N=86)	36 41.9%	29 33.7%	10 11.6%	5 5.8%	1 1.2%	0	0	2 2.3%
NIET-VERBALE GEDRAGINGEN (N=60)	45 75.0%	33 55.0%	23 38.3%	12 20.0%	6 10.0%	0	1 1.7%	4 6.7%
AANRAKINGEN (N=28)	25 89.3%	23 82.1%	15 53.6%	8 28.6%	3 10.7%	0	1 3.6%	0
KIJKEN NAAR BEELDEN OF HANDELINGEN (N=17)	12 70.6%	9 52.9%	8 47.1%	4 23.5%	0	0	0	2 11.8%
POGING TOT VER-KRACHTING (N=3)	3 100.0%	3 100.0%	2 66.7%	2 66.7%	1 33.3%	0	1 33.3%	0

Tabel 7. Wat ondernomen naar aanleiding van de gedragingen per vorm van SGG (N en %).

Indien de respondenten de antwoordmogelijkheid “andere” aanduidden, kregen ze de mogelijkheid om hun actie zelf te omschrijven. Twee respondenten, die seksueel getinte opmerkingen ontvingen, omschreven zelf nog dat ze dit vermeldden in het rapport dat werd opgemaakt over de gedetineerde. Twee respondenten, die nagefloten werden, omschreven zelf nog dat ze het gedrag negeerden of het gedrag meldden bij de dienstdoende penitentiair bewakingsassistent. Vier respondenten, die seksueel aangestaard werden of naar wie seksuele bewegingen gemaakt werden of die andere niet-verbale gedragingen ervaarden, omschreven zelf nog dat ze dit vermeldden in het rapport dat werd opgemaakt over de gedetineerde, dat ze een dossier doorgaven, dat ze een afkeurende blik gaven of zich anders bukten. Twee respondenten, die gedwongen werden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, omschreven zelf nog dat ze dit besproken in teamverband of dat ze dit meldden bij de coördinator en actie ondernamen om de betreffende beelden te laten verwijderen.

4.6.4 Ervaren steun

Of de slachtoffers steun ervaarden van hun omgeving na een vorm van SGG werd in onderstaande tabel weergegeven.

VORM VAN SGG	ERVAREN STEUN	
	Steun van vrienden/familie (N en %)	**Steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever (N en %)**
OPMERKINGEN (N=88)	60 68.2%	71 80.7%
NAFLUITEN (N=86)	41 47.7%	54 62.8%
NIET-VERBALE GEDRAGINGEN (N=60)	40 60.7%	46 76.6%
AANRAKINGEN (N=28)	22 78.6%	24 85.7%
KIJKEN NAAR BEELDEN OF SEKSUELE HANDELINGEN (N=17)	10 58.8%	10 58.8%
POGING TOT VERKRACHTING (N=3)	2 66.7%	2 66.7%

Tabel 8. Steun ervaren door omgeving (N en %).

De steun die door de slachtoffers ervaren werd van de werkgever werd hieronder besproken. Bij 17 (19.3%) slachtoffers van seksueel getinte opmerkingen gaf de werkgever een verwittiging aan een gedetineerde. Bij 26 (29.5%) slachtoffers nam de werkgever een tuchtmaatregel ten aanzien van een gedetineerde. Bij 10 (11.4%) slachtoffers deed de werkgever een overplaatsing van een gedetineerde of van het slachtoffer zelf. Bij 20 (22.7%) slachtoffers ondernam de werkgever niets naar aanleiding van de gedragingen en bij 29 (32.9%) was de werkgever niet op de hoogte. Eén slachtoffer vermeldde dat hij/zij zelf de gedetineerde hierop aansprak en dat aan de werkgever communiceerde.

Bij nagefloten worden gaf de werkgever bij 10 (11.6%) slachtoffers een verwittiging aan een gedetineerde. Bij 4 (4.7%) slachtoffers nam de werkgever een tuchtmaatregel ten aanzien van een gedetineerde. Bij niemand deed de werkgever een overplaatsing van een gedetineerde of van het slachtoffer zelf. Bij 33 (38.4%) slachtoffers ondernam de werkgever niets naar aanleiding van de gedragingen en bij 35 (41.1%) slachtoffers was de werkgever niet op de hoogte. Drie slachtoffers vermeldden dat zij vonden dat het niet nodig was dat de werkgever iets ondernam.

Bij 7 (11.7%) slachtoffers, die seksueel aangestaard werden of naar wie seksuele bewegingen gemaakt werden of die andere niet-verbale gedragingen ervaarden, gaf de werkgever een verwittiging aan een gedetineerde. Bij 16 (26.7%) slachtoffers nam de werkgever een tuchtmaatregel ten aanzien van een gedetineerde. Bij 4 (6.7%) slachtoffers deed de werkgever een overplaatsing van een gedetineerde of van het slachtoffer zelf. Bij 20 (33.3%) slachtoffers deed de werkgever niets naar aanleiding van de gedragingen en bij 20 (33.3%) slachtoffers was de werkgever niet op de hoogte. Eén slachtoffer vermeldde dat de werkgever het voordeel van de twijfel gaf aan de gedetineerde en 1 slachtoffer vermeldde opnieuw dat hij/zij het niet nodig vond dat de werkgever iets ondernam.

Bij ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden, gaf de werkgever bij 7 (25.0%) slachtoffers een verwittiging aan een gedetineerde. Bij 10 (35.7%) slachtoffers nam de werkgever een tuchtmaatregel ten aanzien van een gedetineerde. Bij 3 (10.7%) slachtoffers deed de werkgever een overplaatsing van een gedetineerde of van het slachtoffer zelf. Bij 9 (32.1%) slachtoffers deed de werkgever niets naar aanleiding van de gedragingen en bij 6 (21.4%) slachtoffers was de werkgever niet op de hoogte. Eén slachtoffer vermeldde dat de werkgever de gedetineerde liet opnemen op de crisisafdeling en 1 slachtoffer vermeldde dat hij/zij in samenspraak met de werkgever besliste om het probleem zelf aan te pakken.

Bij gedwongen worden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, gaf bij 3 (17.6%) slachtoffers de werkgever een verwittiging aan een gedetineerde. Bij 4 (23.5%) slachtoffers nam de werkgever een tuchtmaatregel ten aanzien van een gedetineerde. Bij niemand deed de werkgever een overplaatsing van een gedetineerde of van het slachtoffer zelf. Bij 5 (29.4%) slachtoffers deed de werkgever niets naar aanleiding van de gedragingen en bij 3 (17.6%) slachtoffers was de werkgever niet op de hoogte. Eén slachtoffer vermeldde dat hij/zij een gesprek hierover voerde met de werkgever en 1 slachtoffer vermeldde dat hij/zij het niet nodig vond dat de werkgever iets ondernam en dat hij/zij zelf actie had ondernomen.

Bij poging tot geslachtsgemeenschap of anale seks, gaf de werkgever bij geen enkel slachtoffer een verwittiging aan een gedetineerde. Bij 1 (33.3%) slachtoffer nam de werkgever een tuchtmaatregel ten aanzien van een gedetineerde. Bij niemand deed de werkgever een overplaatsing van een gedetineerde of van het slachtoffer zelf. Bij 1 (33.3%) slachtoffer deed de werkgever niets naar aanleiding van de gedragingen maar niemand gaf aan dat de werkgever niet op de hoogte was. Eén slachtoffer vermeldde dat er door de werkgever een overleg gepland werd met de collega's.

4.6.5 Mogelijke motieven plegers

In onderstaande tabel werd weergegeven welke volgens de slachtoffers de motieven waren tot het stellen van deze vormen van SGG.

VORM VAN SGG	MOGELIJKE MOTIEVEN PLEGERS (N EN %)						
	Woede en/of frustratie	**Probleem communicatie**	**Machogedrag**	**Ongelijk-waardigheid**	**Drugs of alcohol**	**Psychische problemen**	**Andere**
OPMERKINGEN (N= 88)	29 33.0%	7 8.0%	72 81.8%	21 23.9%	10 11.4%	28 31.8%	6 6.8%
NAFLUITEN (N=86)	9 10.5%	6 7.0%	82 95.3%	11 12.8%	2 2.3%	3 3.5%	2 2.3%
NIET-VERBALE GEDRAGINGEN (N=60)	18 30.0%	6 10.0%	46 76.7%	20 33.3%	6 10.0%	21 35.0%	4 6.7%
AANRAKINGEN (N=28)	7 25.0%	4 14.3%	17 60.7%	7 25.0%	4 14.3%	12 42.9%	4 14.3%
KIJKEN NAAR BEELDEN OF HANDELINGEN (N=17)	3 17.6%	3 17.6%	9 52.9%	2 11.8%	1 5.9%	8 47.1%	2 11.8%
POGING TOT VERKRACHTING (N=3)	0	0	2 66.7%	2 66.7%	0	1 33.3%	0

Tabel 9. Mogelijke motieven voor het plegen van SGG (N en %).

Van de slachtoffers, die seksueel getinte opmerkingen ontvingen, vermeldden 6 nog een ander mogelijk motief voor het stellen van dit gedrag zoals: aandacht, andere nationaliteit, proberen een band op te bouwen om daar later misbruik van te maken, proberen om iets te bekomen, provocatie, intimidatie, humor. Van de slachtoffers, die nagefloten werden, vermeldden 2 nog een ander mogelijk motief voor het stellen van dit gedrag zoals: culturele verschillen en kuddegedrag. Van de slachtoffers, die seksueel aangestaard werden of naar wie seksuele bewegingen gemaakt werden of die andere niet-verbale gedragingen ervaarden, gaven 4 nog een ander mogelijk motief voor het stellen van dit gedrag zoals: intimidatie en seksuele problematiek. Van de slachtoffers, die ongewenst aangeraakt of vastgepakt werden, gaven 4 nog een ander mogelijk motief voor het stellen van dit gedrag zoals: culturele verschillen, een poging tot uiten van dankbaarheid, nood aan fysiek contact en persoonlijk contact zoeken. Van de slachtoffers, die gedwongen werden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, gaven 2 nog een ander mogelijk motief voor het stellen van dit gedrag zoals: willen choqueren en eigen aan het mannelijke geslacht.

4.6.6 Noden

Aan de 236 respondenten werd gevraagd wat ze in algemene zin nodig achtten om met SGG te kunnen omgaan. Zeven (3%) respondenten gaven geen antwoord op deze vraag. De antwoorden werden in onderstaande tabel weergegeven.

BELANGRIJKE FACTOREN OM MET SGG TE KUNNEN OMGAAN **(N EN %)**

NIETS	19 8.1%
OPRECHTE SPIJTBETUIGINGEN	37 15.7%
GEVOLGEN VOOR GEDETINEERDE	90 38.1%
STRAFRECHTELIJKE GEVOLGEN VOOR GEDETINEERDE	113 47.9%
EROVER KUNNEN PRATEN	106 44.9%
PROFESSIONELE HULP	114 48.3%
ANDERE	34 14.4%

Tabel 10. Noden om met SGG te kunnen omgaan (N en %)

Er werd door verschillende personeelsleden regelmatig aangehaald dat deze noden uiteraard afhankelijk waren van de aard en de ernst van het SGG dat ervaren werd. Een personeelslid beschreef dit als situatie- en ook persoonsgebonden.

Van de respondenten, die nog andere suggesties gaven om met SGG te kunnen omgaan, werden voornamelijk consequent en assertief zijn, zelf duidelijke grenzen stellen en eventueel het volgen van een assertiviteitstraining aangehaald. Dit werd door 10 (4.2%) respondenten uit de gevangenissen van Ieper, Brugge, Merksplas, Turnhout, Mechelen en Wortel vermeld.

Door 4 (1.7%) respondenten uit de gevangenissen van Brugge, Merksplas en Turnhout werd reeds bij deze vraag aangegeven dat cursussen, vormingen en begeleiding nodig zijn om met SGG te kunnen omgaan (cfr.infra). Drie (1.3%) respondenten van Merksplas, Turnhout en Wortel vermeldden dat de gedetineerde(n) kunnen aanspreken en hem/haar wijzen op zijn/haar gedrag nodig zijn om met SGG te kunnen omgaan. Drie (1.3%) andere respondenten van Brugge en Wortel hadden nood aan een gesprek met een opvangteam of een vertrouwenspersoon om met SGG te kunnen omgaan. Twee (0.8%) respondenten van Gent en Brugge hadden nood aan steun en begrip van collega's en nood om niet uitgelachen te worden. Enkele respondenten gaven nog aan dat het nodig was om het achter zich te laten en om er met humor mee om te gaan. Er werden voorbeelden van gevolgen voor de gedetineerde(n) gegeven zoals fysieke straffen, tuchtstraffen en overplaatsing van de gedetineerde(n).

Van de 236 respondenten hadden 56 (23.7%) ooit tips gehad hoe best met SGG te kunnen omgaan of werd er aandacht aan besteed tijdens de opleiding of in bijscholingen. Er waren 137 (58.1%) respondenten die hier negatief antwoord op gaven. Er waren 37 (15.7%) respondenten die het niet meer wisten en 6 (2.5%) gaven geen antwoord op deze vraag. Er waren 54 (22.9%) respondenten die nood hadden aan opleiding of ondersteuning hoe best met SGG te kunnen omgaan. Er waren 177 (75.0%) die hier geen nood aan hadden. Er waren 5 (2.1%) respondenten die geen antwoord op deze vraag gaven.

4.7 Wat zou de prevalentie en frequentie van SGG kunnen doen afnemen?

Aan alle 236 respondenten werd gevraagd wat volgens hen de frequentie van SGG zou kunnen doen afnemen. Dertien (5.5%) respondenten gaven geen antwoord op deze vraag. De antwoorden werden in onderstaande tabel weergegeven.

WAT ZOU DE PREVALENTIE EN FREQUENTIE VAN SGG KUNNEN DOEN AFNEMEN **(N EN %)**

NIETS	17 7.2%
AANDACHT EN BEWUSTMAKING VAN HET PROBLEEM	94 39.8%
BETERE INSTRUCTIES EN COMMUNICATIE NAAR GEDETINEERDEN	126 53.4%
MEER GEVOLGEN VOOR GEDETINEERDEN	126 53.4%
VERMINDEREN FRUSTRATIES VAN GEDETINEERDEN DOOR VOLDOENDE ONGESTOORD BEZOEK TE GEVEN	17 7.2%
VERMINDEREN FRUSTRATIES VAN GEDETINEERDEN DOOR VOLDOENDE UITGAANSVERGUNNING EN PENITENTIAIR VERLOF TE GEVEN	7 3.0%
ANDERE	23 9.7%

Tabel 11. Factoren die frequentie van SGG mogelijk kunnen doen afnemen.

Bij respondenten die nog andere suggesties gaven opdat SGG minder frequent zou voorkomen werd nogmaals benadrukt door 4 (1.7%) respondenten van Turnhout, Wortel en Merksplas dat instructies en communicatie naar gedetineerden belangrijk zijn. Een respondent suggereerde hierbij dat er zou gewerkt moeten worden met het feit dat sommige gedetineerden met een migratieachtergrond vrouwen minderwaardig zouden vinden. Twee respondenten (0.8%) van Ieper en Merksplas suggereerden dat vrouwen beter niet werken in gevangenissen met mannelijke gedetineerden. Twee respondenten van Turnhout vonden dat het personeel zich correct moet kleden, gedragen om zodoende geen aanleiding te geven tot het voorkomen van SGG. Twee respondenten van Brugge en Wortel gaven aan dat het verminderen van frustraties bij de gevangenen de frequentie van SGG zou kunnen doen afnemen. Dit door ze “aan hun trekken te laten komen” en door het leefklimaat in de gevangenis te verbeteren (voldoende werk voor wie wil werken, ontspannende activiteiten, sport,…). Twee respondenten van Turnhout vonden dat gedetineerden die SGG stellen voldoende begeleiden ervoor zou kunnen zorgen dat het minder zou voorkomen. Twee respondenten van Ieper en Merksplas gaven aan dat de manier van omgaan met SGG ervoor zou kunnen zorgen dat het minder voorkomt. Zij suggereerden humor en voldoende weerbaar maken van de personeelsleden. Twee respondenten van Turnhout gaven als opmerking dat er niets kan ondernomen worden opdat SGG minder zou voorkomen.

5. Discussie

In dit onderdeel werden de antwoorden op de onderzoeksvragen besproken. Er werd ook teruggekoppeld naar de bevindingen in de literatuur.

De eerste onderzoeksvraag handelde over de prevalentie en frequentie van SSG. De afgelopen 5 jaar ervaarde 50% van de 236 respondenten een vorm van SGG. Dit leunt het meest aan bij de prevalentiecijfers in het Belgische leger waar 49% de afgelopen 5 jaar een vorm van SGG ervaarde.[6] De cijfers in de Vlaamse gevangenissen lijken lager te liggen dan in Vlaamse Woonzorgcentra en bij Vlaamse universiteitsstudenten maar hoger dan in Vlaamse jeugdverenigingen en in Vlaamse scholen.[10,11,8,7] Het gebruik van andere instrumenten om SGG te bevragen en verschillen in steekproefomvang en leeftijdsgroepen, vormden een beperking om deze cijfers te vergelijken. Dit ging ook op ook voor de vergelijking met ervaringen in de algemene populatie in Vlaanderen, waar maar 8% ooit het slachtoffer werd van SGG na de leeftijd van 18 jaar.[2] De afgelopen 5 jaar ontving 37% van de respondenten seksueel getinte opmerkingen, 36% werd nagefloten, 25% werd op een seksuele manier aangestaard of seksuele bewegingen werden naar hem/haar gemaakt of andere niet-verbale gedragingen werden ervaren, 12% werd ongewenst aangeraakt of vastgepakt, 7% werd gedwongen om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken en bij 1% werd er geprobeerd om geslachtsgemeenschap of anale seks met hem/haar te hebben. Niemand werd gedwongen om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan en ook niemand om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben. De verschillende vormen van SGG werden door de meerderheid 1 keer per maand of minder vaak ervaren. Ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden en poging tot geslachtsgemeenschap werd door de meerderheid slechts 1 keer per jaar of 1 enkele keer ervaren.

De tweede onderzoeksvroeg handelde over de relatie tussen sociodemografische factoren en het ervaren van SGG. Er kon geen relatie worden aangetoond tussen de gevangenis waar de respondent werkzaam was en de prevalentie van SGG. Ook tussen de dienst waar een respondent werkzaam was en het ervaren van SGG kon geen relatie worden aangetoond. Wel kon worden besloten dat respondenten die minder lang in een gevangenis werkten vaker het slachtoffer waren van SGG. Bij de mannelijke respondenten werd 20% ooit het slachtoffer van een vorm van SGG en bij de vrouwelijke 71%. Vrouwen waren dus vaker het slachtoffer van SGG. Deze gendertrend werd bevestigd in verschillende studies zoals door Sensoa, in het Belgische leger, in Vlaamse jeugdverenigingen, door Kuyper et al., De Haas et al. en in een systematische review van Krahé et al. [3, 6, 8, 15, 16, 17] Ook respondenten met een jongere leeftijd waren vaker het slachtoffer van SGG. Het Sexpert onderzoek, Sensoa, onderzoek in sportverenigingen in Vlaanderen en in Vlaamse jeugdverenigingen bevestigden dit maar deze uitspraken betroffen minderjarigen. [2, 3, 4, 8] Dezelfde conclusie als in dit onderzoek, in het Belgische leger, Asielcentra in Europa en door De Haas et al., is meer relevant. [6, 9, 16] Er kon geen relatie worden aangetoond tussen de burgerlijke staat en de seksuele geaardheid van een respondent en het ervaren van SGG.

In het hieropvolgende deel werden kenmerken van plegers van SGG en slachtofferervaringen besproken. Zodoende werd antwoord gegeven op de derde onderzoeksvraag. **Voor poging tot geslachtsgemeenschap of anale seks werden geen besluiten genomen gezien slechts 3 respondenten hier het slachtoffer van werden en veralgemeningen dus niet aan de orde waren.**

De plegers van SGG waren bijna steeds mannen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de populatie in de gevangenissen waar het onderzoek werd gedaan ook overwegend mannelijk was (cfr. tabel 4). Door De Haas et al. werd ook gevonden dat plegers van SGG vaker mannen waren dan vrouwen maar de cijfers lagen hier dus lager. [16] Ook in andere onderzoeken werd deze gendertrend bevestigd.[2, 4, 15, 17] Bij elke vorm van SGG gaf de meerderheid van de slachtoffers (68 tot 89% per vorm

van SGG) aan dat ze dit voornamelijk ervaarde van gedetineerden uit de leeftijdscategorie tussen 26 en 45 jaar. Tussen 36% en 53% van de slachtoffers ervaarde SGG van gedetineerden uit de leeftijdscategorie tussen 18 en 25 jaar. Iets minder vaak (bij 20 tot 47%) werd SGG ervaren door gedetineerden uit de leeftijdscategorie tussen 46 en 65 jaar. Eerder uitzonderlijk (bij 2 tot 8%) werd SGG ervaren door gedetineerden ouder dan 65 jaar.

De meningen over de ongewenstheid of ongepastheid van SGG waren verdeeld. Seksueel getinte opmerkingen werd door 46.6% meestal wel of altijd als ongewenst of ongepast ervaren. Nagefloten worden en op een seksuele manier aangestaard worden of seksuele bewegingen die gemaakt worden of niet-verbale gedragingen werden respectievelijk per vorm van SGG door 53% en 63% van de slachtoffers meestal of altijd als ongewenst of ongepast ervaren. Ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden en gedwongen worden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken ervaarde respectievelijk 86% en 82% meestal wel of altijd ongewenst of ongepast. Poging tot verkrachting werd door de 3 slachtoffers altijd als ongewenst of ongepast ervaren. Hoe ernstiger de vorm van SGG hoe meer slachtoffers dit altijd als ongewenst of ongepast ervaarden.

Seksueel getinte opmerkingen, nagefloten worden en op een seksuele manier aangestaard worden of seksuele bewegingen die gemaakt worden of niet-verbale gedragingen hadden bij meer dan 70% van de slachtoffers, per vorm van SGG, geen impact op bepaalde levensdomeinen. Indien toch een impact werd ervaren bleek dit voornamelijk op psychologisch of emotioneel vlak en in de 2^{e} plaats op praktisch vlak. Met praktisch werd bedoeld het mijden van plaatsen, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingstijl veranderen,… Ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden had wel vaker een impact op psychologisch of emotioneel vlak (bij 32%). Bij 11% had dit ook impact op lichamelijk en professioneel vlak en bij 18% op praktisch vlak. Eerder onverwacht gaven alle 17 slachtoffers, die gedwongen werden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, aan dat dit geen impact op hun had, desondaks ze dit vaak als ongewenst of ongepast ervaarden. Het is dus niet zo dat de impact die het SGG had evenredig was met de ernst ervan.

Na het ervaren van SGG ondernam meer dan 70% van de respondenten, per vorm van SGG, actie. Dit ging op voor alle vormen van SGG behalve voor nafluiten. Hierbij was slechts 34% assertief geweest, 12% had erover gepraat en 6% meldde dit bij de werkgever. Dit kon mogelijk verklaard worden door het feit dat bij deze vorm van SGG werd aangegeven dat het niet altijd mogelijk was om de dader te identificeren. Voor alle andere vormen van SGG was tussen de 53% en 82% assertief geweest, tussen 38% en 54% had erover gepraat en tussen 20 en 29% meldde dit bij de werkgever. Slechts enkelingen startten een interne klachtenprocedure, dienden een politionele klacht in of zochten professionele hulp.

Een beperking bij het navragen van steun van de omgeving was dat de respondent niet hoefde aan te geven of de omgeving wel op de hoogte was. Per vorm van SGG ervaarde de meerderheid van de slachtoffers (telkens tussen 59% en 86%) steun van collega's, andere werknemers of de werkgever. Steun van vrienden of familie varieerde meer naargelang de vorm van SGG die ervaren werd. Bij nafluiten ervaarde 48% steun bij vrienden of familie. Bij op een seksuele manier aangestaard worden of seksuele bewegingen die gemaakt worden of niet-verbale gedragingen en gedwongen worden om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken lag dit rond 60%. Bij ontvangen van seksueel getinte opmerkingen was dit 68% en bij ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden lag dit duidelijk hoger, namelijk 79%. Voor een fysieke vorm van SGG toonde de omgeving van de

personeelsleden dus meer begrip. Er werd ook vaker steun ervaren van andere personeelsleden in de gevangenis dan van vrienden of familie. Dit bevestigt wat sommige personeelsleden vermeldden tijdens het onderzoek. Mensen buiten de gevangenis zouden zich mogelijk moeilijker kunnen inleven over wat er zich op de werkvloer voordoet en bieden zodoende minder steun. Steun werd voornamelijk gevonden bij andere personeelsleden. Hoewel sommige personeelsleden, die in verschillende gevangenissen werkten, aanhaalden dat er grote verschillen zouden zijn tussen de gevangenissen, bleek dit niet het geval. Bij de verschillende vormen van SGG varieerde de steun van andere personeelsleden, vergeleken tussen de verschillende gevangenissen, tussen 53 en 69%.

Steun van de werkgever werd specifiek bevraagd. Bij het ervaren van SGG gaf 18% tot 41%, per vorm van SGG, aan dat de werkgever niet op de hoogte was van de feiten. Vanzelfsprekend kon de werkgever in deze gevallen ook geen actie ondernemen. Daarentegen gaf 23% tot 38% van de slachtoffers aan dat de werkgever vermoedelijk wel op de hoogte was maar geen actie ondernam. Enkelingen meldden dat de werkgever wel op de hoogte was maar dat ze het zelf niet nodig achtten dat er actie ondernomen werd. Indien de werkgever wel actie ondernam werd bij het merendeel (27% tot 36%) van de slachtoffers een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde. In de 2^{e} plaats (bij 12% tot 25%) werd een verwittiging gegeven aan een gedetineerde. Behalve bij nagefloten worden werd in de eerste plaats (bij 12%) een verwittiging gegeven en in de 2^{e} plaats (bij 5%) een tuchtmaatregel genomen. Een overplaatsing van een gedetineerde gebeurde zelden (maximaal bij 11% in geval van seksueel getinte opmerkingen en bij ongewenst aangeraakt of vastgepakt worden).

Mogelijke motieven voor het stellen van SGG werden bevraagd. Voor alle vormen van SGG werd machogedrag het meest frequent (door 53% tot 95% per vorm van SGG) aangeduid als motief van de plegers. Des te explicieter of fysieker het SGG werd, des te minder werd machogedrag aangeduid als motief maar kwam psychische problematiek meer op de voorgrond (aangeduid door 32% tot 47% van de slachtoffers). Het derde meest frequent werden woede en/of frustratie en ongelijkwaardigheid aangeduid als motief van de plegers (door 11 tot 33%). Minder frequent (door 2 tot 18%) werden gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. door taalbarrière, de pleger dacht dit gedrag wel gewenst was,…) en ongelijkwaardigheid als motieven van de plegers aangeduid. Er waren in totaal 4 (3%) slachtoffers die culturele verschillen expliciet aanduidden als motief.

Welke noden er waren voor de verwerking van het ervaren SGG werd bevraagd bij alle respondenten, ook degenen die zelf nog geen slachtoffer werden van SGG. Van alle respondenten vond 45% tot 48% het voornamelijk belangrijk dat er strafrechtelijke gevolgen kwamen voor de gedetineerden, dat ze erover konden praten en/of dat ze professionele hulp kregen. In 2^{e} instantie (door 38%) werden algemene gevolgen voor de gedetineerden (bv. minder recht op uitgangsvergunning) en oprechte spijtbetuigingen (door 16%) aangeduid als belangrijk. Er werd als opmerking gegeven dat deze noden afhankelijk waren van de aard en de ernst van het SGG. Ook werd door enkele respondenten nog gesuggereerd dat ze het belangrijk achtten om de feiten achter zich te laten en er met humor mee om te gaan. Slechts 56 (24%) respondenten gaf aan dat ze ooit tips kregen hoe best met dit gedrag om te kan of dat er aandacht aan werd besteed tijdens de opleiding of in bijscholingen. Maar ook slechts 54 (23%) respondenten had nood aan opleiding of ondersteuning om met SGG te kunnen omgaan. Hoewel een vierde van de personeelsleden, die een nood aan opleiding of ondersteuning aangeeft, misschien toch voldoende kan zijn om aanpassingen

door te voeren in te gevangenissen? Een nood die nog 10 (4%) respondenten expliciet vermeldden was consequent en assertief kunnen zijn en eventueel het volgen van een assertiviteitstraining.

De laatste onderzoeksvraag onderzocht wat de prevalentie en frequentie van SGG zou kunnen doen afnemen. Volgens 126 (53%) respondenten zouden betere instructies en communicatie naar gedetineerden over welk gedrag wel en niet aanvaard wordt en meer gevolgen voor de gedetineerden ervoor kunnen zorgen dat dit gedrag minder voorkomt. Volgens 94 (40%) respondenten zou meer aandacht en bewustmaking rond het probleem hiervoor kunnen zorgen. En tenslotte suggereerde de minderheid (3% tot 7%) dat het verminderen van frustraties bij gedetineerden nodig zou zijn om de prevalentie en frequentie van SGG te doen afnemen. Dit zou verwezenlijkt kunnen worden door de gedetineerden voldoende ongestoord bezoek te laten ontvangen, voldoende uitgaansvergunning en penitenitair verlof te geven. Eén respondent suggereerde dat het algemeen leefklimaat (werk, ontspanning, sport,…) in de gevangenis zou moeten verbeteren. Enkele respondenten gaven expliciet aan dat het voorkomen van SGG verminderd zou kunnen worden door factoren die bij de personeelsleden zelf liggen aan te passen. Bijvoorbeeld vrouwen niet laten werken met mannelijke gedetineerden, geen aanleiding geven voor SGG (correcte kledij, gedrag) en voldoende weerbaar maken van personeelsleden. De eerste suggestie is wettelijk gezien geen optie. Er waren nog 17 (7%) respondenten die vonden dat er niets aan het probleem gedaan kon worden. Enkele suggesties die door Sensoa werden aangehaald om SGG te voorkomen kunnen zodoende doorgetrokken worden in de context van de gevangenis.[3] Namelijk het publiek informeren en preventie van SGG proactief opnemen in het beleid.

Een eerste beperking van dit onderzoek, is het niet overeenkomen van de steekproefpopulatie en de onderzoekspopulatie met betrekking tot de aard van tewerkstelling. In de steekproef van dit onderzoek was slechts 55% van de respondenten werkzaam in de bewakingsdienst, terwijl in de onderzoekspopulatie 85% van de personeelsleden tot de bewaking/techniek behoort. Betreffende het geslacht van de onderzoekspopulatie konden geen gegevens bekomen worden ter vergelijking met de steekproefpopulatie.

Zoals bij elke vorm van observationeel vragenlijstonderzoek, kan een eventuele selectie- en respons bias niet worden uitgesloten. Respondenten werden op verschillende wijzen gerekruteerd in de verschillende gevangenissen, waarbij niet alle gevangenissen in Vlaanderen konden worden bereikt. Individuen die reeds ervaring hadden met SGG zullen bovendien vermoedelijk meer geneigd geweest zijn om een vragenlijst omtrent dit onderwerp in te vullen.

6. Conclusie

Dit onderzoek, in 8 Vlaamse gevangenissen, handelde over de prevalentie en frequentie van SGG bij 236 personeelsleden, van gedetineerden naar hen toe. Ook werd de relatie tussen sociodemografische kenmerken en het ervaren van SGG onderzocht, slachtofferervaringen werden in kaart gebracht en er werd gezocht naar suggesties opdat de prevalentie en frequentie van SGG zou kunnen dalen. De helft van de respondenten ervaarde de afgelopen 5 jaar een vorm van SGG. Minder ernstige vormen, zoals nagefloten worden, het ontvangen van seksueel getinte opmerkingen en op een seksuele manier aangestaard worden of seksuele bewegingen die gemaakt worden of andere niet-verbale gedragingen, werden vaker ervaren (door 25% tot 37%). Meer ernstige vormen, zoals ongewenste aanrakingen, dwang om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken

en poging tot verkachting, werden minder vaak ervaren (door 1% tot 12%). Er werd een significante relatie aangetoond tussen het ervaren van SGG en enkele sociodemografische factoren waaronder aantal dienstjaren, geslacht en leeftijd. Respondenten die minder lang in een gevangenis werkten, vrouwelijke personeelsleden en personeelsleden met een jongere leeftijd waren vaker het slachtoffer van SGG. Bijna steeds werden mannen aangeduid als de plegers van SGG. De leeftijdscategorie waartoe de plegers van SGG het vaakst behoorden was tussen 26 en 45 jaar. De tweede en derde meest frequente leeftijdscategorieën waartoe plegers behoorden was respectievelijk tussen 18 en 25 jaar en tussen 45 en 65 jaar. Des te ernstiger een vorm van SGG, des te meer slachtoffers dit als ongewenst of ongepast ervaarden. Over de impact die SGG had op verschillende levensdomeienen was het niet mogelijk om algemene conclusies te trekken. De actie die het vaakst (door 34% tot 82%) ondernomen werd na het ervaren van SGG was assertief zijn naar de pleger. De steun die slachtoffers ervaarden van hun omgeving was meestal afkomstig van collega's, andere werknemers of de werkgever (bij 59% tot 86%). Iets minder vaak werd steun ervaren van familie of vrienden (bij 48% tot 79%). Machogedrag werd het meest frequent aangeduid, bij alle vormen van SGG, als motief voor het stellen van SGG door gedetineerden. Voor de verwerking van de feiten had ongeveer de helft van de respondenten nood aan strafrechtelijke gevolgen voor de gedetineerden, erover kunnen praten en/of professionele hulp. Van alle respondenten had 38% nood aan algemene gevolgen voor de gedetineerden en 16% aan oprechte spijtbetuigingen. Ongeveer een vierde kreeg ooit tips om met dit gedrag om te gaan bijvoorbeeld tijdens de opleiding of in bijscholingen. Slechts een vierde had nood aan opleiding of ondersteuning om met SGG te kunnen omgaan. Om de prevalentie en frequentie van SGG te doen afnemen is er vooral nood aan betere instructies en communicatie naar gedetineerden over welk gedrag wel en niet kan, meer gevolgen voor de gedetineerden die SGG stellen en meer aandacht en bewustmaking rond het probleem.

Er is nood aan verder onderzoek in alle Belgische gevangenissen om een representatieve steekproef te kunnen bekomen en meer betrouwbare, generaliseerbare conclusies te kunnen maken. Een andere belangrijke nood naar de toekomst toe, wat aangehaald werd door verschillende personeelsleden, is onderzoek naar SGG tussen personeelsleden onderling en van personeelsleden tegenover gedetineerden. Om dieper in te kunnen gaan op de slachtofferervaringen en op factoren die de prevalentie en frequentie van SGG zouden kunnen doen afnemen, zou ook kwalitatief onderzoek een meerwaarde kunnen bieden.

7. Referenties

1. World Health Organization. Defining sexual health. Sexual and reproductive health. Internet site WHO 2019. Beschikbaar via: https://www.who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/. Geraadpleegd 16 februari 2019.

2. Buysse, A., Enzlin P, Lievens J, T'Sjoen G, Van Houtte M, Vermeersch H. Sexpert: seksuele gezondheid in Vlaanderen. Gent: Academia; 2013.

3. Sensoa. Seksueel grensoverschrijdend gedrag jongeren: feiten en cijfers 2017.Bbeschikbaar via https://www.sensoa.be/feiten-en-cijfers/seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-jongeren-feiten-en-cijfers, Geraadpleegd op 31/12/2017.

4. Van den Eede F, Vertommen T, Schipper-Van Veldhoven NHMJ. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. Tijdschr Psychiatr 2014, 56: 566-567.

5. Seyen K. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de hulpverlening [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2016.

6. Allegaert F. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het leger [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2016.

7. Vallé B. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2016.

8. Van den Vreken J. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in jeugdverenigingen [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2015.

9. Keygnaert I, Dias FS, Degomme O, Devillé W, Kennedy P, Kováts A et al. Sexual and gender-based violence in the European asylum and reception sector: a perpetuum mobile? Eur J Public health 2014, 1: 90-96.

10. Van de Ploeg A. De prevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder ouderen in Vlaamse woonzorgcentra [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2017.

11. Meys J. Seksueel grensoverschrijdend gedrag: list en verrassing. Prevalentie en houding van de Vlaamse Universiteitsstudent. [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2018.

12. Ferreira MJM, Macena RHM, Mota RMS, Neto RDJP, Da Silva AMC, Vieira LJES et al. Prevalence and violence-associated factors in the work environment of female prison guards in Brazil. Ciencia & Saude Coletiva 2017, 22(9): 2989-3002.

13. Gadon L, Johnstone L, Cooke D. Situational variables and intstitutional violence: a systematic review of the literature. Clin Pscyholog Rev 2006; 26(5): 515-34.

14. Duhart, D.T. (2001). Violence in the Workplace, 1993–1999 Bureau of Justice Statistics Special Report. US Department of Justice, Bureau of Justice Statistics. NCJ 190076.

15. Kuyper L, de Wit J, Adam P, Woertman L, van Berlo W. Grensoverschrijdende seksuele ervaringen en gedragingen onder jongeren. Tijdschrift voor Seksuologie 2010, 34(2): 90-103.

16. De Haas S. Seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren en volwassenen in Nederland. Tijdschrift voor Seksuologie 2012, 36(2): 136-145.

17. Krahé B, Tomaszewska P, Kuyper L, Vanwesenbeeck I. Prevalence of sexual aggression among young people in Europe: A review of the evidence from 27 countries. Aggression and Violent Behavior 2014. 19: 545-558.

18. Bal S, van Oost P, de Bourdeaudhuij I, Crombez G. Avoidant coping as a mediator between self-reported sexual abuse and stress-related symptoms in adolescents. Child abuse & neglect 2003. 27: 883–89.

19. Chan KL, Straus MA, Brownridge DA, Tiwari A, Leung WC. Prevalence of dating partner violence and suicidal ideation among male and female university students worldwide. Journal of Midwifery & Women's health 2008. 53: 529-537.

20. Pieters J, Italiano P, Offermans A, Hellemans S. Emotional, physical and sexual abuse. The experiences of women and men 2010. Brussels: Institute for the Equality of Women and Men.

21. Van de Voorde R. Jaarverslag 2017. Directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen. Internet site Federale overheidsdienst Justitie 2018. Beschikbaar via: https://justitie.belgium.be/sites/default/files/jaarverslag_dg_epi_2017.pdf. Geraadpleegd 16 februari 2019.

22. Koss MP, Abbey A, Campbell R, Cook S, Norris J, Testa M, et al. Revising the SES: A Collaborative Process to Improve Assessment of Sexual Aggression and Victimization. Psychol Women Q 2007, 31(4): 357–37.

23. Sensoa. Seksuele intimidatie op het werk 2017. Beschikbaar via https://www.seksualiteit.be/misbruik/misbruik-en-wet/seksuele-intimidatie-op-het-werk Geraadpleegd op 31/12/2017.

24. Deschepper E, Buysse H, Coorevits P. Statistische gegevensverwerking met behulp van IBM SPSS Statistics 24. Zelzate: University Press; 2017. p. 337.

8. Bijlagen

8.1 BIJLAGE 1: GOEDGEKEURD PROTOCOL

Protocol (Seksueel grensoverschrijdend gedrag, versie 2, 22/05/18, Elien Jans)

Titel: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tegenover personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen.

Onderzoekers:

Promotor:
Prof. Dr. Johan Vansintejan
Professor Huisartsgeneeskunde, Vrije Universiteit Brussel
0497878736
Johan.Vansintejan@vub.be

Hoofdonderzoeker:
Dr. Elien Jans
Master Huisartsgeneeskunde, KULeuven
0472541039
Elien100jans@hotmail.com

Opleidingspraktijk:
Medisch Huis Lennik, Schoolweg 9 bus 1, 1750 Lennik
Praktijkopleider: Dr. Tom Van de Genachte
Tom.vandegenachte@medischhuislennik.be
Groepspraktijk

Plaats van uitvoering: Vlaamse gevangenissen

Tijdsduur: 21/03/2018 – 31/08/2019

Soort onderzoek: Prospectief observationeel onderzoek

Samenwerkingsverbanden:

Contactpersoon voor de aanvraag van een onderzoek in de Belgische gevangenissen:

Marijke D'Haeseleer
Dienst Managementondersteuning
Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen
Waterside
Willebroekkaai 33
1000 Brussel
E-mail: marijke.dhaeseleer@just.fgov.be

Proefpersonen:

18-65 jaar, wilsbekwame mannen en vrouwen, personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen.

Het aantal proefpersonen dat we zouden willen bereiken is 300, dit omwille van het feit dat het om een kwantitatieve studie zal gaan en de steekproefgrootte aldus voldoende groot moet zijn om statisch significante resultaten te bekomen.

Er wordt een informatie- en toestemmingsformulier gegeven aan de proefpersonen met alle noodzakelijke uitleg betreffende het onderzoek. Gezien het de bedoeling is om de vragenlijst anoniem te laten invullen, zonder dat de proefpersonen het gevoel krijgen dat er achteraf toch nog een link naar hun persoon kan gevonden worden, zal hun identiteit niet gevraagd worden en moet dit formulier niet ondertekend worden. Er staat wel in beschreven dat indien ze de vragenlijst invullen ze akkoord gaan met de opzet van het onderzoek. De vragen die gesteld worden zijn intiem en persoonlijk.

Verzekering, financiële aspecten:

De verzekeringsfiche van de Vrije Universiteit Brussel werd ingevuld en opgestuurd naar de ethische commissie. Er wordt geen financiële vergoeding voorzien voor de proefpersonen.

Situering van het onderzoek:

Onderzoek toont aan dat grensoverschrijdend seksueel gedrag wereldwijd een veel voorkomend probleem is en dat dit zowel op korte als op lange termijn ernstige gevolgen kan hebben voor de fysieke, mentale en seksuele gezondheid. Seksueel grensoverschrijdend gedrag is ook een indicator voor seksuele gezondheid (1).

Recent werd in verschillende sectoren veel aandacht gegeven aan seksueel grensoverschrijdend gedrag. Ook op sociale media werd hier aandacht aan gegeven onder de naam #MeToo. Gezien dit onderwerp maatschappelijk relevant is en nog onvoldoende onderzocht is besloten we dit probleem in kaart te brengen in de Vlaamse gevangenissen. In de hoop zo ook een aanzet te geven tot denken omtrent mogelijke oplossingen. We willen ons richten op gesloten gevangenissen, exclusief de psychiatrische afdelingen. De gevangenissen waar we positief advies kregen van FOD justitie om het onderzoek uit te voeren zijn: Gent, Merksplas, Turnhout, Hasselt, het penitentiair complex van Brugge, Mechelen, Oudenaarde, Wortel en Ieper. Wij zouden graag de ervaringen van de personeelsleden in de gevangenissen in kaart brengen. Het zou hierbij enkel gaan om seksueel grensoverschrijdend gedrag van gedetineerden naar personeelsleden toe. Dit zouden we willen doen aan de hand van vragenlijsten **(bijlage 1)** die anoniem ingevuld zouden worden in de periode van juli 2018 tot en met februari 2019. De aanvraag voor dit onderzoek werd ook naar Marijke D'Haeseleer verstuurd, de contactpersoon voor de aanvraag van een onderzoek in de Belgische gevangenissen.

Met seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt bedoeld: (2)

- Gedrag of toenaderingen die seksueel van aard zijn en de persoonlijke grenzen overschrijden.
- Het is persoonlijk: alleen de persoon zelf kan uitmaken of het gedrag grensoverschrijdend is of niet.
- Het gedrag overkomt iemand ongewild/onvrijwillig/er is geen wederzijdse toestemming.

Mede gesteund op onderzoek dat reeds werd uitgevoerd in jeugdbewegingen, sportverenigingen, het leger, het onderwijs, het ziekenhuis, bij jongeren,… werd een vragenlijst opgesteld om seksueel grensoverschrijdend gedrag te bevragen bij verschillende personeelsleden in de gevangenissen (3 – 10). In de bovenvernoemde onderzoeken wordt over het algemeen geconcludeerd tot een hoge prevalentie waarbij nood is aan preventieprogramma's en aan aandacht voor de impact die het heeft op de slachtoffers. Eerst moet het probleem binnen de Vlaamse gevangenissen in kaart gebracht worden vooraleer er gekeken kan worden naar begeleiding en ondersteuning van slachtoffers en preventie van het probleem.

Het experiment heeft geen diagnostisch of therapeutisch doel dat onmiddellijk voordeel aan de onderzochten zal brengen en het maakt geen deel uit van een diagnostisch of therapeutisch plan waarvan men mag verwachten dat de resultaten binnen afzienbare tijd voor andere slachtoffers nuttig zullen zijn. Wel maakt het experiment deel uit van een geheel van onderzoeken waarvan wordt verwacht dat de resultaten later tot toepassingen zullen leiden waardoor seksueel grensoverschrijdend gedrag minder voorkomt en waardoor de slachtoffers beter begeleid zullen worden.

De deelnemers van het onderzoek zijn penitentiair beambten of andere personeelsleden binnen de Vlaamse gevangenissen. Aan hen zal gevraagd worden een vragenlijst in te vullen, bestaande uit 3 onderdelen.

In het eerste deel worden persoonlijke kenmerken bevraagd zoals geslacht, leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat en het aantal dienstjaren binnen de gevangenis. Ter aanvulling van deze socio-demografische kenmerken zullen bepaalde kenmerken van de gevangenissen worden vergeleken zoals o.a. het aantal gedetineerden, gevangenis voor vrouwelijke of mannelijke gedetineerden, enz. Het profiel van de personeelsleden zal niet gekoppeld worden aan een bepaalde gevangenis om zodoende de anonimiteit te garanderen en om het 'small-cell risk' te vermijden.

In het tweede deel worden ervaringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag van de personeelsleden in kaart gebracht. Het gaat hierbij enkel over gedrag van gedetineerden naar hen toe. Er wordt gevraagd welke vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag ze reeds ervaren hebben zoals:

- het ontvangen van seksueel getinte opmerkingen.

- nagefloten worden of op een seksuele manier aangestaard worden of andere niet-verbale gedragingen.

- ongewenste aanrakingen, dwang om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken, dwang tot orale seks, manueel contact met de geslachtsdelen uit te voeren of toe te staan, poging tot verkrachting, verkrachting of dwang tot andere seksuele getinte zaken.

Er zal niet worden teruggekoppeld welke feiten in welke gevangenissen plaatsvonden.

In geval van positief antwoord wordt er dieper ingegaan op de frequentie, de impact, hoe het gedrag ervaren werd, wat er ondernomen werd naar aanleiding van de gedragingen, de steun die ervaren werd, kenmerken van de pleger en mogelijke motieven van het gedrag.

In het laatste en derde deel van de vragenlijst wordt gevraagd naar de huidige noden om met dit gedrag te kunnen omgaan en of er binnen hun functie of opleiding aandacht werd besteed om met dit gedrag te kunnen omgaan. Ook wordt gepeild naar meningen over preventiemogelijkheden.

Het onderzoek heeft verschillende doelstellingen. Ten eerste zal het trachten eventuele ervaringen van seksueel grensoverschrijdend gedrag in meerdere gevangenissen bij verschillende personeelsleden in kaart te brengen. Hierbij zal geanalyseerd worden welke de mogelijke risicofactoren zijn met betrekking tot het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag en dit zowel op niveau van het slachtoffer, de pleger alsook in verhouding tot bepaalde kenmerken van een gevangenis. Ook de impact die deze gedragingen hebben op de slachtoffers zal worden bekeken.

Ten tweede zal de ondersteuning, begeleiding en opleiding die de personeelsleden hierbij ervaren worden bestudeerd. Ten derde zullen kenmerken van de pleger en mogelijke motieven van het stellen van seksueel grensoverschrijdend gedrag worden geanalyseerd.
Ten slotte zal worden besloten wat er eventueel in de toekomst geïmplementeerd kan worden opdat de personeelseden binnen de Vlaamse gevangenissen zich voldoende opgeleid, begeleid en ondersteund voelen om met dit gedrag te kunnen omgaan. Idealiter bieden er zich op basis hiervan ook oplossingen aan waardoor de prevalentie van seksueel grensoverschrijdend gedrag zou kunnen afnemen.

Referenties:

(1) Buysse, A., Enzlin P, Lievens J, T'Sjoen G, Van Houtte M, Vermeersch H. Sexpert: seksuele gezondheid in Vlaanderen. Gent: Academia; 2013.
(2) Sensoa, Geraadpleegd op 31/12/2017 via https://www.sensoa.be/feiten-en-cijfers/seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-jongeren-feiten-en-cijfers,
(3) Kuyper L, de Wit J, Adam P, Woertman L, van Berlo W. Grensoverschrijdende seksuele ervaringen en gedragingen onder jongeren. Tijdschrift voor Seksuologie 2010, 34(2): 90-103.
(4) De Haas S. Seksueel grensoverschrijdend gedrag onder jongeren en volwassenen in Nederland. Tijdschrift voor Seksuologie 2012, 36(2): 136-145.
(5) Van den Eede F, Vertommen T, Schipper-Van Veldhoven NHMJ. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de sport. Tijdschr Psychiatr 2014, 56: 566-567.
(6) Seyen K. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in de hulpverlening [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2016.
(7) Allegaert F. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het leger [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2016.
(8) Vallé B. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in het onderwijs [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2016.
(9) Van den Vreken J. Seksueel grensoverschrijdend gedrag in jeugdverenigingen [proefschrift]. Leuven: K.U. Leuven; 2015.
(10) Koss MP, Abbey A, Campbell R, Cook S, Norris J, Testa M, et al. Revising the SES: A Collaborative Process to Improve Assessment of Sexual Aggression and Victimization. Psychol Women Q 2007, 31(4): 357–37.

Bijlage bij het protocol

Ethical considerations

The Ethical Committee of Universitair Ziekenhuis Brussel will be asked for permission prior to conduct interviews. Every person who participates in this study, will be asked for a written consent. All data obtained will also be anonymised by removing the participants' names from the transcripts.

Within the General Data Protection Regulation (GDPR) of May 25th, 2018, a register of the processing activity is added in the attachment.

The processing activity controller is Vrije Universiteit Brussel.

The contact information of the data protection officer is dpo©vub.be

The processor is the Department Family Medicine and Chronic Care at Vrije Universiteit Brussel (Prof Dr Dirk Devroey)

The purpose of this qualitative research is: exploring the respondents' knowledge, experience, views, preferences, attitude, facilitators and barriers concerning advance care planning.

The legal basis for the processing is the permission from the respondents by filling in the informed consent before the interview starts. Therefore, there is an explicit permission from the respondents for processing their personal data. The respondents can ask to withdraw their personal data without giving any reason.

The analyses and the presentation of the data will be anonymized, conform the law of protecting personal data. After the data collection has been completed, the anonymized and coded data will be stored on the hard disk of the principal investigator, to which only the principal investigator has access.

During the analyses the research theme will be involved to enhance triangulation.

The data will be destroyed after 15 years.

The data will not be given to another country.

8.2 BIJLAGE 2: GUNSTIG ADVIES ETHISCH COMITE

Universitair Ziekenhuis Brussel

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

COMMISSIE MEDISCHE ETHIEK (O.G. 016)
Reflectiegroep Biomedische Ethiek
Laarbeeklaan 101
1090 BRUSSEL

Tel + 32 2 477 55 84
Fax + 32 2 477 55 94
commissie.ethiek@uzbrussel.be

PROF. DR. J. VANSINTEJAN
VAKGROEP HUISARTSGENEESKUNDE
VUB

Brussel, 13-06-2018

Ons Kenmerk: **2018/133**

ADVIES VAN DE COMMISSIE MEDISCHE ETHIEK

Betreft:

Seksueel grensoverschrijdend gedrag aangaande penitentiair beambten en andere personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen
B.U.N. 143201835913

Na kennis genomen te hebben van de documenten betreffende het bovenvermelde project, inclusief het antwoord op de bijkomende vragen, ontvangen op 26 mei 2018, besluit de Commissie Medische Ethiek tijdens de vergadering van 13 juni 2018

dat de voorziene studie mag ondernomen worden.

Deze goedkeuring blijft geldig voor de duur van het project. De Commissie wenst een jaarlijks overzicht van de stand van zaken van het project te ontvangen. De studieresultaten dienen overgemaakt te worden aan de Commissie bij het beëindigen van de studie. Zij herinneren de verantwoordelijke van het experiment eraan dat dit experiment onder zijn persoonlijke verantwoordelijkheid zal worden uitgevoerd. Het gunstig advies van de Commissie betekent geenszins dat de Commissie de verantwoordelijkheid van het experiment op zich neemt. De Commissie Medische Ethiek werkt en is georganiseerd volgens de richtlijnen van ICH-GCP.

Met de meeste hoogachting,

prof. dr. M. Deneyer, voorzitter

Cc: FAGG, Departement R&D, Eurostation blok 2, Victor Hortaplein 40 / 40, 1060

154_01

Universitair Ziekenhuis Brussel

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

COMMISSIE MEDISCHE ETHIEK (O.G. 016)
Reflectiegroep Biomedische Ethiek
Laarbeeklaan 101
1090 BRUSSEL

Tel + 32 2 477 55 84
Fax + 32 2 477 55 94
comissie.ethiek@uzbrussel.be

Meeting date: 13-06-2018

Ons kenmerk: 2018/133

MEMBERS OF THE MEDICAL ETHICS COMMITTEE UZ BRUSSEL - VUB (since 28-02-2018)

Name	Function	Gender
Prof. Dr. M. Deneyer, MD, PhD	CHAIRMAN Pediatrics UZ BRUSSEL	M
Prof. Dr. T. Goffin, LLM, PhD	VICE- CHAIRMAN Legal Expert UZ Brussel	M
Dr. Y. Adriaenssens, MD	General Practitioner Mechelen	M
Dr. K. Beeckman, PhD	Nursing and Midwifery research group UZ BRUSSEL	F
Mrs. B. Blommaert	Nurse UZ BRUSSEL	F
Dr. A. Bretz, MD	Medical Oncology /Radiotherapy UZ BRUSSEL	F
Prof. Dr. F. Cools, MD, PhD	Neonatology UZ BRUSSEL	M
Dr. Apr. P.-J. Cortoos, PhD	Pharmacist UZ BRUSSEL	M
Prof. Dr. C. de Asmundis, MD, PhD	Cardiology UZ BRUSSEL	M
Prof. dr. P. Forget, MD, PhD	Anesthesiology UZ BRUSSEL	M
Prof. Dr. I. Gies, MD, PhD	Pediatrics UZ BRUSSEL	F
Prof. Dr. P. Lacor, MD	Internal Medicine UZ BRUSSEL	M
Mrs. A. Lintermans	Patient representative External Member	F
Prof. Dr. C. Schotte, PhD	Clinical Psychology UZ BRUSSEL	M
Prof. Apr. I. Smolders, PhD	Pharmacology - Faculty of Medicine and Pharmacy VUB	F
Mrs. A. Van Scharen, LLM	Legal Expert Research & Development - VUB	F
Prof. Dr. I. Willekens, MD, PhD	Radiology UZ BRUSSEL	F

If member of the Ethics Committee, the investigator does not participate to the vote

54_01

8.3 BIJLAGE 3: INFORMATIEFORMULIER

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Informatieformulier

TITEL: Seksueel grensoverschrijdend gedrag tegenover personeelsleden in de Vlaamse gevangenissen

Geachte,

In het kader van haar master-na-masteropleiding huisartsgeneeskunde doet Dr. Elien Jans een onderzoek naar seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen de Vlaamse gevangenissen. Dit onderzoek gebeurt in de periode van maart 2018 tot en met augustus 2019, onder toezicht van de Vrije Universiteit Brussel.

De bedoeling is om seksueel grensoverschrijdend gedrag binnen verschillende Vlaamse gevangenissen, van gedetineerden naar personeelsleden toe, in kaart te brengen en dieper in te gaan op de frequentie, de impact, de gevolgen, de ervaringen, enz. Ook zullen er vragen gesteld worden betreffende de pleger van het gedrag en de mogelijke motieven.

Met seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt bedoeld:
- Gedrag of toenaderingen die seksueel van aard zijn en uw grenzen overschrijden.
- Het is persoonlijk: alleen u kan uitmaken of gedrag grensoverschrijdend is of niet.
- Het gedrag overkomt u ongewild/onvrijwillig/er is geen wederzijdse toestemming.

Een ander doel van het onderzoek is om na te gaan of er voldoende ondersteuning, begeleiding en opleiding is voor de personeelsleden om met deze gedragingen om te kunnen gaan en welke maatregelen er aanwezig zijn om dit gedrag te voorkomen. Uiteindelijk hopen we ook de noden in kaart te kunnen brengen en verbeteringen voor de toekomst te kunnen suggereren.

Indien u toestemt om deel te nemen aan dit onderzoek zal er u gevraagd worden een vragenlijst in te vullen. Door het invullen van de vragenlijst geeft u uw akkoord voor verwerking van de ingevulde gegevens. Alle gegevens zullen vertrouwelijk en anoniem verwerkt worden, dit in overeenstemming met de wet op de persoonlijke levenssfeer.

Uw deelname vindt plaats op vrijwillige basis. Dit wil eveneens zeggen dat u zich op elk moment uit het onderzoek kunt terugtrekken zonder verdere gevolgen. Deelnemen aan de studie zal voor u geen onmiddellijk voordeel betekenen en er wordt geen vergoeding voorzien.

Indien deze vragenlijst vragen bij u oproept rond dit thema kan u contact opnemen met tele-onthaal (op het nummer 106) of kan u steeds terecht op de website www.seksueelgeweld.be of bij het opvangteam van uw gevangenis.

Indien u nog bijkomende vragen heeft over dit onderzoek kunt u steeds contact opnemen met onderstaande onderzoeker. Vanzelfsprekend wordt uw medewerking van harte op prijs gesteld.

Met vriendelijke groeten,

Dr. Elien Jans

Elien.jans1@student.kuleuven.be
0472/541039

Bijlage bij het informatieformulier

Supplementary information on the protection and rights of the participant in a clinical study

Algemene Verordening Gegevensbescherming" (AVG), die van kracht is sinds 25/05/2018.

General Data Protection Regulation (GDPR) of May 25th, 2018

---

1. The data will be processed according to the EU General Data Protection Regulation (GDPR) of May 25 th, 2018.

2. In the context of the research you are participating in, your personal data will be collected from you. Prof Dr Dirk Devroey from the Department General Practice and Chronical Care at Vrije Universiteit Brussel is responsible for the correct processing and the information obligation that goes with it. Therefore, we ask your attention for the fact that we collect "your personal data" as "name, information on your health and medical condition including your medical history but also some of your background (e.g. your age, sex, and ethnic origin) and your knowledge, experience, point of view, preferences, attitude, barriers and facilitators concerning advance care planning required by the trial".

3. We may use your personal data only for the scientific research specified above in the file of "informed consent"

4. It is possible that your data will be checked by the person resides in a non-EU country where the standards in terms of the protection of personal data are different or less stringent. In this case we commit ourselves that we will respect the constraints of the European regulation and the Belgian legislation on the protection of privacy, and will ensure equivalent guaranties for the transfer of the trial data.

5. Next, we would like to inform you, that in accordance with the relevant legislation, the data collected as part of the research is retained for at least 15 years. After the data collection has been completed, the anonymized and coded data will be stored on the hard disk of the principal investigator, to which only the principal investigator has access.

6. According to GDPR you have number of rights around the processing of "your personal data". If you have further questions about this, you can always contact the data protection officer of the VUB: dpo@vub.be

7. Finally, you also have the right to file a complaint about the processing of your personal data to the Belgian Data Protection Authority who is responsible for maintaining the legislation on data protection:

   Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)
   Drukpersstraat 35,
   1000 Brussel
   Tel. +32 274 48 00
   e-mail: contact@apd-gba.be
   Website : www.gegevensbeschermingsautoriteit.be

8.4 BIJLAGE 4: VRAGENLIJST

Vragenlijst

DEEL 1
Uw persoonlijke kenmerken.

1. U bent een…
   ☐ Man
   ☐ Vrouw

2. U bent …… jaar oud. (vul hier uw leeftijd in)

3. Hoeveel jaren bent u reeds werkzaam binnen **een** gevangenis? …….. jaren

4. Hoeveel jaren bent u reeds werkzaam binnen **deze** gevangenis? ……. jaren

5. Wat is uw burgerlijke staat?
   ☐ Alleenstaand
   ☐ In een relatie
   ☐ Gehuwd
   ☐ Gescheiden
   ☐ Weduwenaar/weduwe

6. Wat is uw seksuele geaardheid?
   ☐ Heteroseksueel
   ☐ Homoseksueel
   ☐ Biseksueel

DEEL 2
In dit onderdeel wordt nagegaan of u tijdens uw werk in de gevangenis reeds seksueel grensoverschrijdend gedrag hebt ondervonden **van gedetineerden naar u toe.**

1. Werden er in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **seksueel getinte opmerkingen** gemaakt?
   ☐ Ja
   ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 13**

2. Hoe vaak werden er in de laatste 5 jaar tijdens uw werk seksueel getinte opmerkingen gemaakt?
   ☐ één enkele keer
   ☐ Minder dan één keer per jaar
   ☐ Ongeveer één keer per jaar
   ☐ Ongeveer één keer per maand
   ☐ Ongeveer één keer per week
   ☐ Enkele keren per week
   ☐ Enkele keren per dag

3. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?
   - ☐ Nooit
   - ☐ Meestal niet
   - ☐ Soms niet
   - ☐ Soms wel
   - ☐ Meestal wel
   - ☐ Altijd

4. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?
   - ☐ Geen impact
   - ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
   - ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
   - ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
   - ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
   - ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
   - ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
   - ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

5. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
   - ☐ Ja
   - ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 7**

6. Wat heeft u ondernomen?
   - ☐ Assertief geweest naar de pleger
   - ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
   - ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
   - ☐ Interne klachtenprocedure gestart
   - ☐ Politionele klacht ingediend
   - ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
   - ☐ Andere ……
     (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

7. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
   - ☐ Ja
   - ☐ Neen

8. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
   - ☐ Ja
   - ☐ Neen

9. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
   - ☐ Neen
   - ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
   - ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
   - ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
   - ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
   - ☐ Andere .....

10. De gedetineerde(n) die deze seksueel getinte opmerkingen maakte(n) waren…
    (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
    - ☐ Mannelijk
    - ☐ Vrouwelijk

11. De gedetineerde(n) die deze seksueel getinte opmerkingen maakte(n) waren…
    (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
    - ☐ 18 - 25 jaar
    - ☐ 26 - 45 jaar
    - ☐ 46 - 65 jaar
    - ☐ Ouder dan 65 jaar

12. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
    (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
    - ☐ Woede en/of frustratie
    - ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat je dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,…)
    - ☐ Machogedrag
    - ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
    - ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
    - ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,…)
    - ☐ Andere.....
      (vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

13. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **nagefloten**?
    - ☐ Ja
    - ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 25**

14. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk nagefloten?
    - ☐ één enkele keer
    - ☐ Minder dan één keer per jaar
    - ☐ Ongeveer één keer per jaar
    - ☐ Ongeveer één keer per maand
    - ☐ Ongeveer één keer per week
    - ☐ Enkele keren per week
    - ☐ Enkele keren per dag

15. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?
- ☐ Nooit
- ☐ Meestal niet
- ☐ Soms niet
- ☐ Soms wel
- ☐ Meestal wel
- ☐ Altijd

16. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?
- ☐ Geen impact
- ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
- ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
- ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
- ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
- ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
- ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
- ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

17. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 19**

18. Wat heeft u ondernomen?
- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
- ☐ Andere .....

(vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

19. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

20. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

21. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

22. De gedetineerde(n) die u nafloot (nafloten) waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

23. De gedetineerde(n) die u nafloot (nafloten) waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

24. Wat waren volgens u de redenen van deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

25. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **op een seksuele manier aangestaard, werden er seksuele bewegingen naar u gemaakt of ondervond u andere niet-verbale gedragingen**?
- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 37**

26. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk op een seksuele manier aangestaard, werden er seksuele bewegingen naar u gemaakt of ondervond u andere niet-verbale gedragingen?

- ☐ één enkele keer
- ☐ Minder dan één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per maand
- ☐ Ongeveer één keer per week
- ☐ Enkele keren per week
- ☐ Enkele keren per dag

27. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?

- ☐ Nooit
- ☐ Meestal niet
- ☐ Soms niet
- ☐ Soms wel
- ☐ Meestal wel
- ☐ Altijd

28. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?

- ☐ Geen impact
- ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
- ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
- ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
- ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
- ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
- ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
- ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

29. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 31**

30. Wat heeft u ondernomen?

- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
- ☐ Andere ……
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

31. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

32. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

33. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

34. De gedetineerde(n) die u op een seksuele manier aanstaarde(n), seksuele bewegingen naar u maakte(n) of andere niet-verbale gedragingen vertoonde(n) waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

35. De gedetineerde(n) die u op een seksuele manier aanstaarde(n), seksuele bewegingen naar u maakte(n) of andere niet-verbale gedragingen vertoonde(n) waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

36. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

37. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **ongewenst aangeraakt of vastgepakt**?

☐ Ja

☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 49**

38. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk ongewenst aangeraakt of vastgepakt?

☐ één enkele keer

☐ Minder dan één keer per jaar

☐ Ongeveer één keer per jaar

☐ Ongeveer één keer per maand

☐ Ongeveer één keer per week

☐ Enkele keren per week

☐ Enkele keren per dag

39. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?

☐ Nooit

☐ Meestal niet

☐ Soms niet

☐ Soms wel

☐ Meestal wel

☐ Altijd

40. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?

☐ Geen impact

☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)

☐ Lichamelijk (fysieke klachten)

☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)

☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)

☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)

☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)

☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

41. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

☐ Ja

☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 43**

42. Wat heeft u ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

43. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

44. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

45. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

46. De gedetineerde(n) die u ongewenst aanraakte(n) of vastpakte(n) waren... (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

47. De gedetineerde(n) die u ongewenst aanraakte(n) of vastpakte(n) waren... (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

48. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

☐ Woede en/of frustratie
☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
☐ Machogedrag
☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
☐ Andere .....
(vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

49. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **gedwongen om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken** terwijl u dat niet wou?

☐ Ja
☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 61**

50. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk gedwongen om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken terwijl u dat niet wou?

☐ één enkele keer
☐ Minder dan één keer per jaar
☐ Ongeveer één keer per jaar
☐ Ongeveer één keer per maand
☐ Ongeveer één keer per week
☐ Enkele keren per week
☐ Enkele keren per dag

51. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?

☐ Nooit
☐ Meestal niet
☐ Soms niet
☐ Soms wel
☐ Meestal wel
☐ Altijd

52. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?

☐ Geen impact
☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,...)
☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, ...)
☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,...)
☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,...)
☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,...)
☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,...)

53. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 55**

54. Wat heeft u ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

55. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

56. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

57. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

58. De gedetineerde(n) die u dwong(en) om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

59. De gedetineerde(n) die u dwong(en) om naar seksuele handelingen of seksueel getinte beelden te kijken waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

60. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderlinepersoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
(vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

61. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **gedwongen om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan** terwijl u dat niet wou?

- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 74**

62. Op welke manier werd u hiertoe gedwongen?

- ☐ Ik werd hierbij verbaal gemanipuleerd (aandringen, boos worden, liegen,...)
- ☐ Er werd geweld gebruikt (vasthouden, slaan, er werd een wapen gebruikt)

63. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk gedwongen om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan terwijl u dat niet wou?

- ☐ één enkele keer
- ☐ Minder dan één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per maand
- ☐ Ongeveer één keer per week
- ☐ Enkele keren per week
- ☐ Enkele keren per dag

64. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?

- ☐ Nooit
- ☐ Meestal niet
- ☐ Soms niet
- ☐ Soms wel
- ☐ Meestal wel
- ☐ Altijd

65. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?
- ☐ Geen impact
- ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
- ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
- ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
- ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
- ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
- ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
- ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

66. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 68**

67. Wat heeft u ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
- ☐ Andere ……
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

68. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

69. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

70. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere ……
  (vul hier in wat uw werkgever dan ondernomen heeft)

71. De gedetineerde(n) die u dwong(en) om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

72. De gedetineerde(n) die u dwong(en) om orale seks, vingeren of aftrekken uit te voeren of toe te staan waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

73. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
(vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

74. Werd er in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **geprobeerd om geslachtsgemeenschap of anale seks met u te hebben tegen uw wil**?
- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 87**

75. Op welke manier werd u hiertoe gedwongen?
- ☐ Ik werd hierbij verbaal gemanipuleerd (aandringen, boos worden, liegen,...)
- ☐ Er werd geweld gebruikt (vasthouden, slaan, er werd een wapen gebruikt)

76. Hoe vaak werd er in de laatste 5 jaar tijdens uw werk in geprobeerd om geslachtsgemeenschap of anale seks met u te hebben tegen uw wil?
- ☐ één enkele keer
- ☐ Minder dan één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per maand
- ☐ Ongeveer één keer per week
- ☐ Enkele keren per week
- ☐ Enkele keren per dag

77. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?
- ☐ Nooit
- ☐ Meestal niet
- ☐ Soms niet
- ☐ Soms wel
- ☐ Meestal wel
- ☐ Altijd

78. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?
- ☐ Geen impact
- ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
- ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
- ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
- ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
- ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
- ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
- ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

79. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 81**

80. Wat heeft u ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
- ☐ Andere ……
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

81. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

82. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

83. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

84. De gedetineerde(n) die geprobeerd heeft (hebben) om geslachtsgemeenschap of anale seks met u te hebben tegen u wil waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

85. De gedetineerde(n) die geprobeerd heeft (hebben) om geslachtsgemeenschap of anale seks met u te hebben tegen uw wil waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

86. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

87. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **gedwongen om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben tegen uw wil**?

- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 100**

88. Op welke manier werd u hiertoe gedwongen?

- ☐ Ik werd hierbij verbaal gemanipuleerd (aandringen, boos worden, liegen,...)
- ☐ Er werd geweld gebruikt (vasthouden, slaan, er werd een wapen gebruikt)

89. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk gedwongen om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben tegen uw wil?

- ☐ één enkele keer
- ☐ Minder dan één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per maand
- ☐ Ongeveer één keer per week
- ☐ Enkele keren per week
- ☐ Enkele keren per dag

90. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?

- ☐ Nooit
- ☐ Meestal niet
- ☐ Soms niet
- ☐ Soms wel
- ☐ Meestal wel
- ☐ Altijd

91. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?

- ☐ Geen impact.
- ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
- ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
- ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
- ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
- ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
- ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
- ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

92. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 94**

93. Wat heeft u ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
- ☐ Andere ……
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

94. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?

- ☐ Ja
- ☐ Neen

95. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?
- ☐ Ja
- ☐ Neen

96. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?
- ☐ Neen
- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

97. De gedetineerde(n) die u dwong(en) om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben met u tegen uw wil waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Mannelijk
- ☐ Vrouwelijk

98. De gedetineerde(n) die u dwong(en) om geslachtsgemeenschap of anale seks te hebben met u tegen uw wil waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

99. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)
- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

100. Werd u in de laatste 5 jaar, tijdens uw werk, door gedetineerden **gedwongen om seksueel iets anders te doen** dan het bovenstaande tegen uw zin?
- ☐ Ja → **kan u dit beschrijven?**
  .....
  (vul hier in wat er precies gebeurd is)
- ☐ Neen → **u kan deel 2 van de vragenlijst hier stoppen, ga verder naar deel 3**

101. Hoe vaak werd u in de laatste 5 jaar tijdens uw werk gedwongen tot bovenstaande vernoemde gebeurtenissen?

- ☐ één enkele keer
- ☐ Minder dan één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per jaar
- ☐ Ongeveer één keer per maand
- ☐ Ongeveer één keer per week
- ☐ Enkele keren per week
- ☐ Enkele keren per dag

102. Wanneer waren deze gedragingen voor u ongewenst/ongepast?

- ☐ Nooit
- ☐ Meestal niet
- ☐ Soms niet
- ☐ Soms wel
- ☐ Meestal wel
- ☐ Altijd

103. Op welke levensdomeinen hadden deze gedragingen een impact?

- ☐ Geen impact
- ☐ Psychologisch/emotioneel (bv. angst, laag zelfbeeld, onveiligheidsgevoel,…)
- ☐ Lichamelijk (fysieke klachten)
- ☐ Professioneel (bv. ontslag genomen of gekregen, werk niet adequaat meer kunnen uitvoeren, …)
- ☐ Relationeel (bv. moeilijkheden met seksualiteit,…)
- ☐ Familiaal (bv. gesloten naar de kinderen toe,…)
- ☐ Sociaal (bv. wantrouwen, moeilijkheden om nieuwe contacten te leggen,…)
- ☐ Praktisch (bv. plaatsen mijden, geen onbekende oproepen durven aannemen, kledingsstijl veranderen,…)

104. Heeft u zelf iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Ja
- ☐ Neen → **ga onmiddellijk naar vraag 106**

105. Wat heeft u ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Assertief geweest naar de pleger
- ☐ Erover gepraat met collega's/vrienden/familie
- ☐ Het probleem gemeld bij uw werkgever
- ☐ Interne klachtenprocedure gestart
- ☐ Politionele klacht ingediend
- ☐ Professionele hulp gezocht (bv. psycholoog, arts,…)
- ☐ Andere ……
  (vul hier in wat u dan wel ondernomen hebt)

106. Ervoer u na deze gedragingen steun van collega's/andere werknemers/uw werkgever?

- ☐ Ja
- ☐ Neen

107. Ervoer u na deze gedragingen steun van vrienden/familie?

- ☐ Ja
- ☐ Neen

108. Heeft uw werkgever iets ondernomen naar aanleiding van deze gedragingen?

- ☐ Een verwittiging gegeven aan een gedetineerde
- ☐ Een tuchtmaatregel genomen ten aanzien van een gedetineerde
- ☐ Een overplaatsing gedaan van een gedetineerde of van uzelf
- ☐ Hij/zij was niet op de hoogte
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat uw werkgever dan wel ondernomen heeft)

109. De gedetineerde(n) die bovenstaande vernoemde gedragingen vertoonde(n) waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

110. De gedetineerde(n) die bovenstaande vernoemde gedragingen vertoonde(n) waren...
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ 18 - 25 jaar
- ☐ 26 - 45 jaar
- ☐ 46 - 65 jaar
- ☐ Ouder dan 65 jaar

111. Wat waren volgens u de redenen voor deze gedragingen?
(meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ Woede en/of frustratie
- ☐ Gebrekkige of ambivalente communicatie (bv. de gedetineerde had begrepen dat u dit wel wilde, miscommunicatie door taalbarrière,...)
- ☐ Machogedrag
- ☐ Ongelijkwaardigheid (de gedetineerde vindt dat u minderwaardig bent)
- ☐ Drug- of alcoholgebruik/-ontwenning
- ☐ Psychische problemen (bv. borderline persoonlijkheidsstoornis, geïnterneerde,...)
- ☐ Andere .....
  (vul hier in wat u denkt dat de redenen dan wel zijn voor deze gedragingen)

DEEL 3
In dit deel van de vragenlijst wordt gepeild naar noden om met dergelijk gedrag om te kunnen gaan of om het tevoorkomen.

1. Wat is volgens u belangrijk om met dit gedrag om te kunnen gaan? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
   - ☐ Niets
   - ☐ Oprechte spijtbetuigingen
   - ☐ Gevolgen voor de gedetineerde (bv. minder recht op uitgaansvergunning)
   - ☐ Strafrechtelijke gevolgen voor de gedetineerde
   - ☐ Erover kunnen praten
   - ☐ Professionele hulp (bv. psycholoog, arts,…)
   - ☐ Andere .....
     (vul hier in wat u wel belangrijk vindt om met dit gedrag om te kunnen gaan)

2. Heeft u ooit tips gehad over hoe u best met dit gedrag om kan gaan of werd hieromtrent aandacht besteed tijdens de opleiding/mogelijke bijscholingen?
   - ☐ Ja
   - ☐ Neen
   - ☐ Ik weet het niet meer

3. Heeft u nood aan opleiding of ondersteuning omtrent hoe met seksueel grensoverschrijdend gedrag om te gaan?
   - ☐ Ja
   - ☐ Neen

4. Wat zou er volgens u voor kunnen zorgen dat dit gedrag minder voorkomt? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)
   - ☐ Niets
   - ☐ Meer aandacht en bewustmaking rond het probleem
   - ☐ Betere instructies en communicatie naar gedetineerden toe over welk gedrag wel en niet aanvaard wordt
   - ☐ Er moeten meer gevolgen zijn voor de gedetineerden die dit gedrag vertonen
   - ☐ De gedetineerden moeten voldoende ongestoord bezoek kunnen ontvangen zodat er minder frustraties zijn
   - ☐ De gedetineerden moeten voldoende uitgaansvergunning en penitentiar verlof krijgen zodat er minder frustaties zijn
   - ☐ Andere:.....
     (vul hier in wat er volgens u zou kunnen voor zorgen dat dit gedrag minder voorkomt)

Indien deze vragenlijst vragen bij u oproept rond dit thema kan u contact opnemen met tele-onthaal (op het nummer 106) of kan u steeds terecht op de website www.seksueelgeweld.be of bij het opvangteam van uw gevangenis.